

INTERJECT

EDITOR
SibArt

REDACTIA

Coordonator ediție

Nicu Cârlig

Senior editor

Andrei Vartic

Echipa de redacție

Nicolae Ciobanu

Ion Mischevca

Vlad Madan

Vadim Bolocan

Camelia Bazarcă

Viorica Deleanu

Ilinca Babuci

Colaboratori

Mariana Țăranu, Alexandru Lupușor,
Elena Drăguțan, Viorica Pogreban,
Serivan Costel G., Simion Caragia,
Tatiana Bernevec, Victoria Țurcanu,
Eugen Frunză, Natalia Rezneac, Dragoș
Condrea.

Concepție grafică

Ionuț Murgu

Fotografie

MEDIA ART

ISSN 2065 - 0531

2008

CUPRINS

România - țară înconjurată de români	3
Dimitrie Cantemir - între a fi făcut	
 cu ou și cu oțet și a fi uns cu mir	4
Din faptele eroilor	6
A ști să-ți trăiești drumul	8
Mileniul rătăcirii	10
Dreptul la vot... un lux	12
MASS-MEDIA - Mijloc de bolșevizare	
 a RSSM (1940-1941)	13
cUrechi fără Ureche	18
Citesc postmodernism	19
Fleacuri?	19
Wine & Business - etalonul prestigiului	
 și al bunului gust	20
„Băiatul din două lumi”	
(de Silviu Guga).....	20
London - o poveste de succes	21

Potrivit Art. 206 C.P., responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor aparține autorilor.

Deasemenea, subliniem faptul că nu toate articolele publicate au în totalitate și valoare actuală; dar, potrivit normelor jurnalistice internaționale, nu intervenim în textele originale, responsabilitatea aparținând și traducătorilor.

România – țară înconjurată de români

La sfârșit de an, toată lumea face bilanțuri. La început făceam pronosticuri și speram că „anul șobolanului” va aduce belșug, dar ne-a ros buzunarele criza financiară. Credeam că acest 2008 bisect ne va da o zi în plus pentru „a ne trezi din somnul cel de moarte”, dar am primit încă o noapte de coșmar, în care *visul european* e departe de a fi realizat, iar propriul *cearșeaf* e tot mai sufocant.

Am avut parte și de sărbători, mai multe la număr decât zilele anului, dar ce contează? După cum ai auzit (dar poate nu ai simțit), 2008 a fost declarat „an al tineretului”, pentru ca pe parcurs să fim luați cu zăhărelul, să fim tratați ca niște copii, de parcă n-am înțelege că aveam rolul de marionete ale spectacolului pre-electoral.

A trecut și 27 martie – semnificând doar Ziua Teatrului, în concepția unora. Și un alt 27, august de data asta, pe care l-au numit „ziua republicii”, cu toate că statul nostru, ca formă de guvernământ, este republică din 1945, dar e proclamat independent anume în acea zi de vară a anului 1991. Se pare, însă, argumentele se lipsesc de ei ca nuca de perete.

La câteva zile distanță, pe 31 august, am elogiat limba noastră cea română, în condițiile în care suntem nevoiți să ne ținem limba după dinți și să-i răbdăm pe cei care-și mușcă limba când apar la televizor rostind ceva într-o română stâlciță, pe care o numesc „moldovenească”.

A fost și 1 Decembrie. O sărbătoare aproape sacrificată pe ambele maluri ale Prutului. Unii erau preocupați de alegerile uninominale, alții nu puteau de compasiune și grijă față de cei bolnavi de HIV/SIDA, despre care nu pomenesc și nu se interesează cu lunile. Reflectarea în mass-media a evenimentelor consacrate împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire cel puțin lasă de dorit. E de la sine înțeles ce s-a menționat în audiovizualul nostru, dar nici situația din România nu e tocmai îmbucurătoare, unde la televiziunea

publică, doi istorici (unul dintre ei fiind Emil Cioroianu) au polemizat în privința zilei naționale a României, care ar trebui, în opinia unuia, să se serbeze pe 9 mai (dată la care în 1878 regele Carol I proclamă independența statului). Lăsând la o parte pseudo-argumentul, cum că în luna mai anotimpul e propice desfășurării unei sărbători, iar în decembrie – nu, cum poate fi celebrată o zi națională a tuturor românilor în data în care Regatul Român (care nu cuprindea în acel moment Transilvania, Bucovina și Basarabia) a obținut independența? Las-o să fie „Ziua Independenței”, nu și „Ziua Națională”.

În asemenea cazuri, ai impresia că Prutul e mai lat și mai adânc decât Oceanul Atlantic și te convingi că „avem hotare, care în loc să ne înconjoare, ne separă”.

Cu toate acestea, un grup de câteva sute de basarabeni, majoritatea – tineri, au găsit timp și dorință pentru a sărbători acest eveniment în scuarul Teatrului de Operă și Balet. Voia bună, hora și cântecele patriotice au fost la ele acasă. Și parcă pentru câteva clipe nu ne-am simțit străini. În acea baie de drapele tricolore până și curcubeul ar părea mai palid. În fine, un întâi decembrie pe care unii l-au sărbătorit cum se cuvine.

Ceea ce contează și bucură, este faptul că evenimentul nu a trecut neobservat. Sunt ferm convins că la împlinirea a 100 de ani de la Marea Unire, lucrurile vor sta altfel. Cine ar fi crezut că în urmă cu cca 20 de ani, URSS avea să se destrame? Plus la aceasta, centenarul are o conotație deosebită. Nu în zadar, pe 15 ianuarie 1988, la împlinirea a o sută de ani de la moartea poetului Mihai Eminescu a fost fondat cenaclul „Alexei Mateevici”, piatra de temelie a renașterii naționale.

Ion Mischevca

P.S. Admit că titlul nu se potrivește conținutului acestui material, dar fiți de acord că sună bine...

Dimitrie Cantemir - între a fi făcut cu ou și cu oțet și a fi uns cu mir

Fără doar și poate, Dimitrie Cantemir este o personalitate a românilor din spațiul moldovenesc și nu în cele din urmă, o figură marcantă a culturii universale. De ce și pentru noi, și pentru toți ceilalți? Iată două argumente:

Faima de care se bucură distinsul cărturar se datorează calității de membru titular al Academiei din Berlin, pe care a obținut-o la 14 iulie 1714 grație unor cercetări asidue publicate în lucrarea de referință „Descrierea Moldovei” (fiind propus la această distincție de către savantul G. Leibnitz).

Recunoștința conaționalilor manifestată post-mortem (că așa-s românii din fire: când geniile sunt în viață îi lasă în neștire pentru ca apoi să-i ridice până la stele și dincolo de ele) de către membrii Sfatului Țării, care în Actul Unirii din 27 martie 1918 (apropo, anul 2008 nu poate fi dedicat în exclusivitate domnitorului moldovean, pentru că am avut și un alt motiv de sărbătoare – împlinirea a 90 de ani de la Marea Unire) au decis să imprime pe document chipurile a următoarelor notorietăți ale neamului: Ștefan cel Mare și... Dimitrie Cantemir.

Așadar, primii legislatori ai Basarabiei au realizat valoarea acestor figuri proeminente și inegalabile cel puțin până la acea dată (ulterior, istoria avea să confirme rolul și meritul celor ce se credeau cu modestie niște epigoni – Ion Inuceleț, Pan Halippa ș.a.).

Intrând în pâine, cum se zice, permiteți-mi să citez un aliniat dintr-o culegere dedicată savantului: „Dimitrie Cantemir, în *cumplinele vremi de stăpânire otomană* a căutat să găsească (observați stângăcia formulării?), pe cât era posibil, nu numai modalități de a supraviețui și de a păstra vechile tradiții, demnitatea de neam și (de) *țară cu bruma ei de autonomie*, dar și să (...) acționeze *hotărât împotriva nesuferitului jug străin*”. Și-acum rog atenție: Karl Marx, deși nu e cel mai vrednic pentru a fi pomenit, a afirmat în lucrarea „Însemnări despre români” că „pe când jugul turcesc a fost de lemn, cel rusesc a fost de fier”, referindu-se, bineînțeles, la situația Țării Moldovei, care a trecut de la suzeranitatea otomană la un sistem dualist de vasalitate, nimerind treptat sub protectoratul rusesc, pentru ca la 1812 pretențiile expansioniste ale Imperiului țarist să fie satisfăcute prin anexarea în mod arbitrar a Basarabiei. Și asta în condițiile în care, în Testamentul său, Ștefan cel Mare le cerea urmașilor ca în cel mai rău caz să se supună turcilor, căci „ei nu vor veni aici să ridice moschei” (astfel păstrându-se *bruma de autonomie!*), și să nu se închine „celui venit dinspre răsărit”, care întodeauna va tânji după „pământuri mai roditoare”. Prin urmare, cu toate că „D. Cantemir și-a pus pe altarul patriei nu numai averea și scaunul domnesc, dar și întreaga sa viață” (op. cit. din aceeași colecție de carte), el nu a pus, din păcate,

pe același altar sfaturile celui mai ilustru predecesor.

În ceea ce privește atitudinea și, ulterior, politica promovată de către acest domnitor în raport cu Poarta Otomană, cred că ea poate fi catalogată drept „a scuipa în fântâna din care ai băut”. Indiscutabil, tânărul Dimitrie a primit o educație aleasă la Istanbul, avându-l ca discipol pe lingvistul și filosoful Es-Ad-Efendi. Acolo a învățat limbile: turcă, arabă, persana, studiind literatura antică, muzica, filozofia, temeiurile religiei musulmane. Totodată, profesorii Iacomi de Moreea și Anastasios Nausios i-au predat gramatica greacă și latină, iar dânsul a decis săși aprofundeze cunoștințele în materie de ortodoxie la Academia teologică grecească de pe lângă Patriarhul din Constantinopol. Relevant este felul în care încearcă să se justifice în *Descrierea Moldovei* (finisată în 1716): „Autoriul care, pentru unele pricini folositoare a lăsat toată cinstea și viața înlesnită, trecând cu oastea sa de partea creștinătății”. Probabil tot de dragul „creștinătății” a fost răsplătit printr-un decret al țarului din 1 august 1711, care stipula dăruirea unui impunător domeniu de lângă Harkov (astăzi localitatea Dimitrievka), cu tot cu ocina general-maiorului căzut în dizgrație, Fiodor Șidlovski, precum și garantarea unei rente anuale de 6000 de ruble. Plus la aceasta, Petru I, conștient de potențialul intelectual și politic al lui D. Cantemir, i-a cerut acestuia să se stabilească la Moscova, interzicându-i să plece în afara granițelor imperiului. Astfel, după ce a fost „lăsat garanție” la turci ca nu cumva tatăl său – Constantin Cantemir – să calce pe bec, iată-l din nou ostatic, de astă dată la ruși. De altfel, domnul moldovean a împărțit destinul tragic al basarabenilor: de a fi o piesă de schimb în mâinile marilor puteri, un pion pe tabla lor de șah.

Interesant este faptul că domnitorul a apelat la sprijinul rusesc (semnând în data de 13 aprilie 1711 Tratatul de la Luțk și participând alături de trupele ruse la bătălia de la Stănilești), și nu la cel polonez. Un motiv ar fi impedimentul confesional, întrucât vecinii de la nord erau catolici, iar răsăritenii – ortodocși. Însă, acest lucru se datorează și divergențelor dintre Costinești (polonofili) și Cantemirești. Așadar, pe lângă scopurile nobile intervin și interesele familiale (mai ales că prin art. 4 al tratatului de alianță semnat cu rușii vroia să-și asigure o domnie ereditară). E adevărat că Imperiul Rus era cel aflat în ascensiune, dar nu cred că o personalitate de talia lui D. Cantemir s-a lăsat influențată de acest detaliu, de altfel, semnificativ. Cu toate acestea, A.D. Xenopol opinează că apropierea de Petru I nu a fost altceva decât „un act oportunist”, pe când alți istorici (Berza, Pippidi) susțin că domnitorul a asigurat țării sale autonomie, în cadrul unor legături de tip vasalic, „aceasta fiind cea mai optimă variantă”.

Referitor la înscăunarea lui D. Cantemir, trebuie precizată susținerea acordată de către Delvet Ghirai al II-lea, Hanul Crimeei (1708-1713), căruia i-a promis câteva mii de galbeni, în schimbul convocării de către acesta a „Divanului special”. Așadar, se constată corelația intereselor politice cu cele personale și, mai ales, inițierea în arta intrigilor de palat.

Dar desemnarea lui D. Cantemir în calitate de domn l-a făcut să neglijeze ocupațiile intelectuale. Majoritatea lucrărilor au fost concepute în perioada celei de-a doua și de-a treia șederi la Constantinopol (1693-1699 și 1700-1710): *Istoria ieroglifică* (primul roman alegoric și pamfletar din istoria literaturii române), *Vita Constantini Cantemzrii, cognomento, senis, Moldaviae principis* (Viața lui Constantin Cantemir, zise cel Bătrân, domnul Moldovei), *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago* (Imaginea științei sacre, ce nu poate fi zugrăvită), *Compediolum universae logices institutionis* (Prescurtare a sistemului logicii generale), *Monarchiarum phisica examinatio* (Studiu asupra naturii monarhilor), *Historia moldo-vlahica* (Istoria moldo-vlahică), *Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman*, în care D. Cantemir a prevăzut / a anticipat declinul iminent și ireversibil al Sublimei Porți ș.a.

Pe bună dreptate, D. Cantemir este considerat de către istoricul P. Panaitescu „un continuator al școlii cronicarilor”. În cazul domnitorului moldovean, discursul istoriografic se transformă din simplă carte de învățătură și „dulce zăbavă”

în unul ideologic, urmărind anumite scopuri politice. Cea mai de proporții lucrare dedicată istoriei naționale o constituie *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, în care autorul relatează despre „Moldova noastră”, „românii noștri”, „limba noastră românească” etc. Lucrarea conține trei părți introductive: a) adresarea „Lui Dumnădzău” (p.3), b) „Pridoslovie / Praefatio” și c) „Tuturor iubiților, ...frați, romano-moldo-vlahilor” (p.35-37). *Hronicul* este alcătuit din trei cărți. În prima, structurată în 6 capitole, autorul încearcă să prezinte o descriere istorico-geografică „a toată Țara Românească (care apoi s-au împărțit în Moldova, Muntenească și Ardealul) din descălecatul ei de la Traian, împăratul Râmului”.

De *Hronicul* ca lucrare istorică este strâns legată *Descrierea stării de odinioară și de astăzi a Moldovei* (Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae), pe care unii o consideră o continuare. La elaborarea acestei opere fundamentale, D. Cantemir apelează la numeroase surse cronicărești și documentare, desemnate de către autor prin noțiunea de „diplomele vechilor Principi” și cele „ale vechilor spițe” (p.273) boierești interne și externe, făcând referință la cronicarii unguri, poloni, bizantini și sud-slavi. În *Descrierea Moldovei*, autorul abordează retrospectiva istorică a românilor de la est de Carpați, accentuând originea nobilă romană a poporului său ca „formă a unei libertăți originare și a apartenenței la cea mai mare civilizație” a lumii antice, subliniind libertatea deplină de la întemeierea Țării Moldovei, vasalitatea față de Poarta

Otomană „prin închinare, și nu prin supunere” ș.a Pornind de la aceste deziderate, D. Cantemir își structurează lucrarea în trei părți distincte: „Geografică” (apropo, a desfășurat o activitate cartografică fructuoasă, realizând *Harta Moldovei*), „Politică” și „Alcătuirea bisericii și a culturii scrise a moldovenilor”.

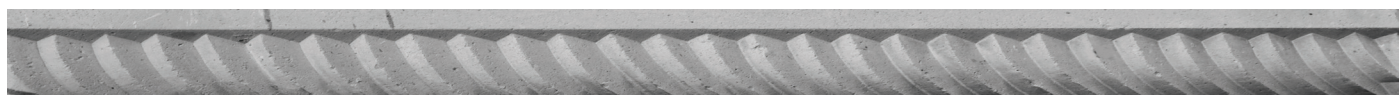
Ei bine, nu putem eluda nici caracteristica de „rege între filozofi și filozof între regi”, întrucât la vârsta de 25 de ani a publicat *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea*, lucrare în care scriitorul e preocupat de disputa dintre trup și suflet, fapt ce îl afișează în postura de gânditor luminat, cu preocupări filozofice.

Lev Tolstoi afirmase că dacă sortit îi va fi civilizației umane să degradeze, atunci nu are decât, și că doar pentru muzică, acest mesager dedicat sufletului, îl va dura inima. În acest context, contribuția teoretico-practică a lui D. Cantemir în domeniul muzicii clasice turcești poate fi de referință pentru cercetările actuale de muzicologie. Tezele lui Cantemir oferă un suflu nou muzicii turcești după o perioadă de stagnare, în condițiile emancipării acesteia față de muzica persană. În calitate de maestru (*usta*) el concepe un tratat teoretic despre muzica turcească, întrucât

acesta lipsea cu desăvârșire din cauza peisajului culturii muzicale musulmane a sec. XVII, dominat de practicieni: compozitori (*bestekiar*), interpreți vocaliști (*khânende*) și instrumentiști (*sâzende*). Printre problemele soluționate de acest pofilonist cultural figurează notația muzicală, organizarea acustică a materialului sonor, structura sistemului modal și configurația ritmică a muzicii.

Ar mai fi multe de spus despre personalitatea (aparent) controversată a lui Dimitrie Cantemir, dar o să conchidem prin a sublinia că fiecare geniu a fost atât în postura de înger, cât și de demon. I se pot imputa multe, inclusiv consecințele nefaste ale politicii sale externe, care a precipitat instaurarea regimului fanariot în Țara Moldovei (1711), dar la fel de multe sunt de apreciat. Nouă nu ne rămâne decât să-l cunoaștem cât mai obiectiv posibil și să ne întrebăm, bunăoară, de ce, dacă tot acest an i-a fost dedicat (la fel ca și lui Druță, tinerilor, până și nucilor, numai nu Marei Uniri...), pe bancnotele noastre figurează doar chipul lui Ștefan cel Mare? Ai impresia că acest neam nu a avut (sau nu merită) un Eminescu, un Creangă, un Hașdeu, un Halippa și, de ce nu, un Dimitrie Cantemir.

Ion Mischevca

Din faptele eroilor

„Fii cinstit, căci cinstea este singurul apanaj al unui bărbat demn! Muncește ca și când ai de trăit un veac. Roagă-te lui Dumnezeu ca și când moartea bate la ușă!”

General Ioan Dragalina

Acum 148 de ani, la 16 decembrie, se naște la Caransebeș, Ioan Dragalina, generalul care avea să se acopere de glorie pe câmpul de luptă al primului război mondial. Trăgându-se dintr-un neam de grăniceri, era și firesc ca acesta să continue tradiția militară a familiei. Astfel tânărul Ioan, după terminarea claselor primare în Caransebeș, urmează cursurile militare din aceeași localitate ca mai apoi să-și continue studiile la Timișoara și la Academia Militară din Viena.

În 1887 demisionează din armata austro-ungară și trece frontiera în România, unde este primit în Armata Română cu gradul de sub-locotenent.

Aici este înalt apreciat pentru calitățile sale de bun militar, evidențiindu-se prin capacitatea de a aplica excelent în practică cunoștințele teoretice, prin modestie, disciplină și dăruire de sine; ceea ce îl ajută să avanseze foarte repede în grad; astfel în 1893 devine căpitan, în 1899 este maior iar în 1908 este avansat la gradul de locotenent-colonel.

În același an 1908, este numit comandant al Școlii Militare de Infanterie de la București. Ca profesor este apreciat de colegi și iubit de elevi, cunoștințele impresionante în domeniul strategiei și tacticii militare

îi permit să se manifeste ca un foarte bun specialist, iar modalitatea de predare, îl transformă pe Dragalina într-un profesor-părinte pentru discipolii săi.

În același timp, comandantul Școlii Militare de Infanterie dă dovadă și de o corectitudine exemplară – un anume deputat venise la Ioan Dragalina cu rugămintea de a-i admite la studii copilul care nu prea strălucea la învățătură, foarte respectuos, acesta îi răspunde deputatului: „Nu-i cu putință, stimată domnule deputat. Să vină băiatul la concurență, și de-o fi să știe carte, o intra în școală, de nu, nu vă fie cu bănat, voi da locul celui cu știință, chiar de-o fi fecioraș de cioban, după fața tătâne-său.” – un răspuns franc, de om cinstit.

Pentru aportul pe care l-a adus la ridicarea gradului științific al Școlii Militare și pentru munca depusă pentru îmbunătățirea disciplinei în cadrul învățământului militar, Ioan Dragalina este decorat cu ordinul Steaua României, clasa a V-a.

În 1911 este avansat la gradul de colonel, devenind și comandant al Regimentului 34, Constanța.

Comandant fiind, dă dovadă de dreptate și înțelegere în relația sa cu soldații. Fără a face abuz de severitate, totuși

nu permite dezordinea și nesupunerea în regiment. În această perioadă s-a întâmplat ca un soldat să dezerteze pentru a-și ajuta familia care trecea printr-o perioadă dificilă, acesta fiind prins și adus în fața colonelului a mărturisit motivul pentru care a dezertat, Ioan Dragalina decide anularea actului de dare în judecată a vinovatului, având în vedere cauza dezertării, preîntâmpinându-l că în cazul unei noi încălcări a regulamentului va fi pedepsit, în același timp îi promite soldatului că dacă va da dovadă de comportament exemplar va primi concediu pentru a merge să își ajute familia.

Drept înaltă apreciere a activității prodigioase ca și comandant al Regimentului 34, Ioan Dragalina este decorat cu ordinul Coroana României, clasa a IV-a.

În 1915, Dragalina devine General de Brigadă și inițiază lucrări de fortificare pe Valea Prahovei.

În vara anului 1916, România intră în primul război mondial, Generalului îi revine comanda Diviziei I Infanterie, trupele acoperă teritoriul dintre izvoarele Argeșului și Calafat. Dragalina se deplasează pe front și îndeplinește misiuni de recunoaștere.

Cu toate că dușmanul este mult mai bine echipat și este mai experimentat, confruntarea cu trupele austrougare aduce românilor victoria, în primul rând datorită excepționalelor calități de strateg ale Generalului Dragalina.

Inamicul însă se regroupează, astfel că ostașii români trebuie să țină piept unei furioase contra-ofensive. Deși pierderile au fost considerabile, eroismul românesc își spune cuvântul și contra-atacul austro-ungar este respins. Victoriile se țin lanț, astfel patriotismul, spiritul de sacrificiu și capacitățile strategice ale Generalului Ioan Dragalina sunt demonstrate.

În octombrie al aceluiași an, Generalul preia comanda Armatei I și se deplasează în Vest unde situația este destul de gravă, Dragalina conștientizând acest lucru, decide să poarte lupta în munți, deoarece lupta în câmp deschis ar însemna o catastrofă pentru trupele române.

Ziua începerii ofensivei este hotărâtă pentru 14 octombrie, însă până atunci, Generalul hotărăște să meargă singur în recunoaștere, având în vedere informațiile insuficiente oferite de serviciul de recunoaștere cu privire la pozițiile ocupate de inamic și la mișcările acestuia, în dimineața zilei de 12 octombrie se deplasează cu automobilul în Valea Jiului, însoțit fiind doar de maiorul Constantin Militate și de colonelul Toma Dumitrescu. În apropierea Mănăstirii Lainic, un glonte german îi zdrobește generalului brațul stâng, în stare gravă, Ioan Dragalina este dus la Craiova, de unde este transportat la Spitalul Militar Regina Maria din București. Aici, într-un târziu, generalului îi este amputat brațul, se observă o ușoară însănătoșire, veștile de pe front sunt favorabile armatelor române, însuși Regele Ferdinand vine să îl decoreze pe bravul militar cu cea mai înaltă distincție militară a României – Ordinul Mihai Viteazul; însă brusc, starea sănătății comandantului se înrăutățește ireversibil și la două ceasuri după ce primește

Sfânta Împărățanie, în ziua de 9 noiembrie 1916, la ora 22, Generalul Ioan Dragalina, trece în lumea celor dreți...

Atât pentru neam, cât și pentru armată, pierderea este foarte grea – iată ce spunea în acest sens Take Ionescu, Ministrul de Externe al României acelor timpuri – „Moartea lui Dragalina este pentru noi, pentru națiunea românească, o pierdere ireparabilă. Sămânța de eroi, mai încolțește încă pe sfântul nostru pământ.”

La slujba de înmormântare, oficiată la Biserica Albă din București, sunt prezente toate personalitățile politice ale țării, în frunte cu Regele. După slujbă, cortegiul funerar se îndreaptă spre Cimitirul Eroilor, unde Generalul Dragalina este înmormântat cu onorul cuvenit unui viteaz...

Acest militar a fost un viu exemplu al patriotismului și al onoarei, în scurta-i viață, a demonstrat cu prisosință că are dreptul de a se numi Fiu al Patriei – a fost dacă vreți un spartan al începutului de secol XX – nu a făcut ceea ce a făcut pentru onoruri și bogății, a dus un trai destul de modest, toate eforturile sale au fost concentrate exclusiv spre propășirea neamului, oferind astfel un foarte bun exemplu contemporanilor săi, fie că s-a aflat în funcția de comandant al Școlii Militare, fie că sa aflat pe front în iureșul bătăliei.

Ioan Dragalina a trăit cu un crez pe care avea să-l rostească peste decenii Kennedy – „Nu întrebați ce poate să facă țara pentru voi, întrebați-vă ce puteți face voi pentru țară”.

Nicu Cîrlig

*Motto:**Acolo este țara mea**Și neamul meu cel românesc...*

A ști să-ți trăiești drumul

Se întâmplă ca unele cuvinte să comporte conotații pe care cel care le spune nici să le bănuiască. Astfel, celebrele versuri ale lui Ioan Nenițescu pe care le cântă atât de inspirat maestrul Tudor Gheorghe sunt, cel puțin pentru cititorul/asculțatorul basarabean, mai pline de dramatism decât se prezintă celui de la București ori Timișoara. În orice caz, astăzi. Și aceasta din cauza adverbului din refren. E unul de depărtare. Pentru Brașov sau Oradea, sau Suceava, direcția de aflare a stâncilor invocate în cântec este una arbitrară. Pentru că românul din România le plasează într-un relativ *acolo*, foarte lesne tangibil, apropiindu-și-le oricând îl podidește dorul. Aceleași stânci, pentru românii basarabeni sunt culmi escaladate mai mult în vis. Un vis de a cărui jale am răposat în atâtea generații!.. Cântat altădată cu lacrimi de Octavian Goga, acest vis a înfruntat, *acolo*, tenebrele deșertăciunii. Pentru românii basarabeni, *acolo* rămâne a fi o vocabulă la fel de tenebroasă ca „vremile de demult, gemând de grele patimi”. Pentru noi, direcția de aflare a stâncilor sus-pomenite e unică, absolut. De aceea, încercăm să ne trăim visul... pe drumuri.

Pe drumuri... de munte, și de câmpie, pe drumuri de țară (la Ipotești, să zicem) și pe Calea Victoriei. Și oriunde au rămas urme lăsate de Eminescu, Creangă, Caragiale, Grigorescu, Enescu, Brâncuși, oriunde poți afla mărturii că pe acolo au trecut Bogdan I, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu.

Drumul este un fel de școală, dar foarte bună, pentru că nu îți uiți lecțiile. El îți le oferă foarte generos și, pe lângă că nu-ți dă note, îți lasă foarte multe impresii. Drumurile românești sunt cele mai pline de impresii. Astfel încât, revenit acasă, ești încă un timp îndelungat sub vraja puternicei concentrații de istorie, cultură și frumusețe naturală a locurilor prin care, ca prin miracol, ca un ales al sorții, ai trecut și tu. Și dacă mai deschizi și un manual de geografie, istorie, literatură, anumite pagini obișnuite îți se par vii, îți devin scumpe, fiindcă le-ai trăit aieva. Ai parcurs și tu – ce-i drept, în autocar – valea Oltului sau Drumul lui Traian, prin care marele împărat al Romei eterne a intrat în inima Daciei și nu poate să nu te fascineze dârzenia dacilor, care în mai multe rânduri au ținut piept unei armate mult mai numeroase și mai dotate. În același timp, le înțelegi sacrificiul: astfel de locuri dumnezeiesc de frumoase nu puteau fi cedate cu niciun preț cuceritorilor! Popasul la Cozia te cutremură prin pitorescul său, dar și prin falnică imagine a lui Mircea cel Bătrân, pe care parcă-l auzi spunându-i ambițiosului sultan otoman: „N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid,/ Care nu se-nfiorează de-a ta spaimă, Baiazid!” Dar câtă emoție trăiești în locurile din cursul superior al Argeșului, pe unde se afla cetatea de scaun a lui Burebista – Argedava.

Inspiri aerul curat de munte, inspirat și de strămoșii noștri, căroro marele rege dac le-a sădit în conștiință ideea unei existențe civilizate și onorabile. Cum să nu te minunezi de perenitatea acestei lucide conștiințe, grație căreia toată valea Argeșului se va pătrunde de spirit protector, pentru ca peste veacuri anume aici să se întemeieze reședințele primilor „descălecători de țară, dătători de legi și datini”. Cele mai puternice sentimente le trăiești la Curtea de Argeș, unde te întâmpină un monument arhitectonic excepțional, învăluit în legendă. Pășești spre maiestuosul edificiu, și-n minte îți răsar versurile populare „Loc de monastire/ Și de pomenire”. Oricâtă imaginație să ai și oricât suflet ar pune profesorul de română în momentul declamării baladei, nu se poate compara senzația trăită la ore cu sentimentul mistic ce te copleșește de cum intri în biserică. Rezistența în fața timpului și în fața cuceririlor, pictura vie încă a lui Dobromir, stâlpii simbolici care sugerează neclintirea credinței creștine pe aceste pământuri, mormintele sfinte pentru români – ale familiilor regale, dar și cel presupus al Anei, al cărei sacrificiu întru înălțarea zidirii lui Manole nu este decât reminiscență a spiritului dacic, oricând capabil de sacrificiu absolut în numele înălțării ideii de Patrie – toate vorbesc despre măreția spirituală a poporului nostru, altfel decât auzi la orele de clasă, mai mișcător, mai durut.

Urci în autocar și din nou ești pe drumuri. Ajuns în Brașov, regreți că nu vezi și la Chișinău asemenea case-bijuterii, purtătoare de un aer medieval – căci ai vrea să știe Europa că și urbea ta are, orice s-ar spune, o istorie. Ieși plin de satisfacția unei curiozități împlinite din muzeul istoric *Casa Șfatului*, unde se expun vederii vestigii arheologice vorbitoare despre existența noastră spirituală încă în Epoca bronzului și a fierului, unde rămâi captivat în fața exponatelor ilustrând activitățile breslelor brașovene în secolele XV-XVII. Însă cea mai mare mândrie o resimți la Prima Școală românească din Șcheii Brașovului, pentru că te contopești împreună cu înaintașii neamului, mereu doritori de a cunoaște și, din acest motiv, deschizători de școli și de centre culturale în vremuri deloc favorabile culturii. Te așezi cu evlavie în șirul de bănci de lemn ce au peste două veacuri, atingi cu sfințenie șpalțurile culese acum mai bine de o jumătate de mileniu, încercând să trăiești cel puțin aproximativ bucuria celor pentru care aceste semne trebuia să fi însemnat o legătură cu Dumnezeu, pentru că tendința de înălțare divină a omului a conturat-o cel mai puternic, în toate timpurile, cartea. Și nu mai contenește să se impună conștiinței întrebarea: cum de au putut înaintașii să mențină spiritul național intact în timpuri foarte dificile pentru existența în genere a poporului și de ce astăzi, când existența fizică nu ne este amenințată, duhul etnic zace inert în atâția dintre noi (unii foarte mari și tari!)?

Cu această întrebare răvășitoare te pomenești iarăși pe drumurile Țării, în căutarea unei liniști lăuntrice, care să te consoleze cu ideea că acest spirit amorf, al indiferenței pentru valorile conservate de strămoși, nu este decât de moment. Înfrunți nimicnicia momentului de cum ajungi la Cheile Bicazului. Magnifica trecere prin munți, pe un parcurs de circa 8 kilometri, te convinge că pământul românesc este binecuvântat de Dumnezeu. Unde mai pui că, mergând pe jos, ai neapărat senzația că pășești pe urmele adolescentului Eminescu, care, la vârsta de 16 ani, a pornit din Cernăuți spre Blaj pentru continuarea studiilor și trecerea în Transilvania i-a fost anume prin Chei. Dacă mergi mai spre nord, ai toată splendoarea Bucovinei ca-n palmă: munți pitorești, păstrători de istorii vechi, păduri care se pare că mai sunt leagănul basmelor, râuri iuți și zgomotoase, care se grăbesc să se adune în liniștea apelor mari, ducând cu sine farmecul locurilor pe unde trec. Cele cinci mănăstiri cu pictură exterioară seculară, faimă a iscusinței meșterilor moldoveni de pe vremuri, spun că am avut și noi o Renaștere monumentală, mai puțin cunoscută, însă, spre regret. Și, ca o cunună pe capul de aur al Bucovinei – sfânta mănăstire Putna, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, spre care orice român, măcar o dată în viață, trebuie neapărat să-și facă drum. Tot aici, află încă o dată neobositul spirit eminescian, cel care a fost în fruntea pregătirilor sărbătorii de la Putna – 400 de ani de la sfințirea mănăstirii. Rar când la locul odihnei de veci a Marelui Domn al Țării să se adune atâtea personalități marcante din întreg arealul românesc, însuflețite de cel care avea să devină peste puțini ani Domn al Limbii Române! Mai spre apus începe o zonă nu mai puțin pitorească – Maramureșul, cu biserici din lemn, cu plaiuri ca din paradis, cu o grijă deosebită a omului pentru cele eterne. Dovadă – turlele bisericilor, ce urcă tot mai sus, spre țării: monumente ale dăinuirii noastre întru Dumnezeu. Încântătoarea mănăstire Bârsana – perfectă operă de artă – ne adăpostește vreo două zile. În acest răstimp găsim câteva ore să dăm o fugă și la Sighet, unde te cutremură miile de drame întemnițate în vestita închisoare pentru deținuți politici. Pentru a câta oară, îți dai seama că suferințele mari ale oamenilor pornesc de la cei indiferenți față de țară și de valori și conștientizezi necesitatea stringentă a găsirii argumentului suprem care să ilumineze, ca în prima zi a Facerii, pe toți cei înstrăinați de neam, de limbă, de adevăr.

Nicolae Iorga afirmă că „monumentele sunt istoria vie a neamului?”. Pentru a o simți palpând, noi pornim pe drumuri. Drumurile ne asigură autocunoasterea – fiecare cotitură a lor ne ajută să coborâm cât mai adânc în propriul nostru suflet pentru a ne răspunde sincer la întrebarea: cine suntem de fapt? Excursiile ne fac să inspirăm viața și să o re-creăm cum am picta un tablou, cum am armoniza niște acorduri muzicale. Ne armonizăm cu cei care ne vorbesc limba, oricâte ar fi diferențierile regionale. Ne bucurăm de dulceața rostirii olteneste, bănățene, maramureșene, îi bucurăm pe cei ce ne oferă gazdă cu melodicitatea graiului moldovenesc. Suntem mânați de dor de frați, de dor de

Patria noastră milenară. Ce bine e că nu suntem singuri, că avem călăuze – verbele românești, că suntem întâmpinați cu inimile deschise. Avem ce admira, dar și la ce ne gândi, avem ce cunoaște în drumurile noastre, dar avem și a ne cunoaște. Pornim să ne vizităm trecutul, dar, esențialul, adunăm argumente pentru viitor. Drumurile noastre au mirosul adevăratei libertăți, au spiritul renașterii. Născând în noi imnuri de veselie, ne conving că realizăm astfel visul dintotdeauna al strămoșilor – Unirea.

Sergiu Orehovschi, profesor de limba și literatura română, Liceul „Spiru Haret”, Chișinău

„Iată eu vin, curând și răsplata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui”
Apocalipsa 22: 12

Mileniul rătăcirii

An de an, cu cât populația Terrei sporește, creștinii, creștinii adevărați anume, rămân tot mai puțini. Acum când suntem avantajați de libertatea religioasă, creștinismul autentic ar trebui să dea în floare. Oamenii au posibilitatea să-și manifeste credința fără a înfrunța restricții deosebite din partea autorităților, excepție făcând creștinii din unele state, precum Coreea de Nord, China etc. În aceste țări cu regimuri politice dure, credincioșii mai sunt nevoiți de multe ori să-și tănuiască dragostea ce o poartă pentru Dumnezeu. Totuși, pe o parte mare a globului, libertatea de a crede în Dumnezeu e la ea acasă. Anual numărul de biserici zidite depășește orice record. Activitățile misionare, în ultimii ani au sporit vădit, determinând necesitatea de înălțare a noi biserici. De vreme ce în Occident și nu numai, apar tot mai multe locașuri sfinte ale cultului ortodox, în statele preponderent ortodoxe apar tot mai multe case de rugăciuni aparținând protestanților etc. Se produce, indiscutabil, un melanj de concepții religioase din care oamenii aleg ce consideră că e mai aproape de Învățătura lui Dumnezeu.

Schimbările în viața unui creștin, în principiu sunt bune. Ele aduc un suflu nou credinței. Ch. Spurgeon zicea: „Dacă religia ta nu te-a schimbat ea pe tine, atunci schimb-o tu pe ea și chiar astăzi.” Anume acesta este motivul pentru care oamenii își schimbă religia (cultul), pentru a căpăta ei înșiși o schimbare interioară. În pofida faptului că oamenii aleargă haotic dintr-o religie în alta, schimbarea divină o obțin dar nu toți. De ce? Unii dintre acei care acceptă învățătura unui alt cult religios în detrimentul religiei sale, se bazează, în mare parte, pe faptul că noul

cult va provoca o schimbare în ei. De multe ori, în viețile multora care frecventează alte biserici, inițial, se ivește o schimbare, dar ea este aparentă și nu e de durată. Din păcate e cvasiimposibil ca acei ce au un mod superficial de a crede în Dumnezeu să fie schimbați (născuți din nou), de o religie. E logic. Oamenii care speră la o schimbare spirituală în momentul în care își schimbă religia, trebuie să creadă în acest lucru din toată inima lor. Credința autentică merge înaintea schimbării autentice. De exemplu Martin Luther, dar și alți mulți lideri religioși nu au creat mai întâi noi curente religioase și mai apoi le-a apărut credința. Dimpotrivă, credința puternică în Dumnezeu, (ceea ce înseamnă că ei erau deja schimbați – născuți din nou), i-a determinat să lupte pentru crearea unor noi curente religioase. Realitatea ne demonstrează clar că e absolut diferit modul de gândire a unui lider, de gândirea oamenilor obișnuiți. Treptat, oamenii obișnuiți reușesc să gândească ceea ce gândește un lider, dar nu și cum gândește el. Dacă e să luăm în considerare zicala lui D. Stăniloae, „Dumnezeu care a dat unora talente mai mari, le-a dat și responsabilități mai mari pentru alții, deci o conștiință mai acută”, înseamnă că liderii, în cazul nostru liderii de biserici, (pastorii, preoții etc.), au obligația morală de la Dumnezeu să se îngrijească constant de alimentarea celorlalți cu spiritualitate, ca în cele din urmă să genereze schimbarea mult-așteptată de cei slabi în credință. Din cele expuse mai sus, e ușor de conștientizat că majoritatea celor care-și schimbă cultul religios sunt slabi în credință. Aceasta nu-i o acuză la adresa lor, nu, dimpotrivă. E salutar faptul că ei au cunoscut starea lor de păcat și slăbiciunea

lor spirituală. Slabi în credință au fost și o mulțime de eroi biblici, printre aceștia numărându-se toți ucenicii Lui Isus, care, după cum vedem, la Matei 26:56 scrie „*Atunci toți ucenicii l-au părăsit și au fugit.*” De vreme ce acei ce-și schimbă cultul sunt slabi, nu înseamnă că acei ce nu și-l schimbă sunt puternici în credință. O mare parte dintre ei nici nu realizează cât de păcătoși sunt.

Dacă capii bisericilor, pe o parte dintre acei care aleg să urmeze un alt cult religios, îi „ajută” să crească în credință, iată că alții, indiferent de faptul că s-au pocăit și s-au botezat, au o formă de evlavie nesatisfăcătoare. Așa au ajuns să fie foarte mulți creștini din zilele noastre. Dacă în trecut se găseau mii și mii de creștini care își jertfeau viața pentru Dumnezeu, astăzi lumea renunță la credință imediat ce vede că Dumnezeu nu-i răspunde la vreo rugăciune. Acestea sunt slăbiciuni infantile. Mulți pățesc ca Apostolul Petru, care la Luca 22:33-34 zice: „*Doamne*”, *I-a zis el, cu Tine sînt gata să merg chiar și în închisoare și la moarte*”, la care Isus îi zice: „*Petre, îți spun că nu va cănta azi cocoșul până te vei lepăda de trei ori că nu mă cunoști*”. Este măcar vreun om care poate spune că nu a pățit-o la fel ca Petru? E improbabil. Acest lucru se întâmplă adesea cu cei pocăiți, care și-au conștientizat păcatul, dar ce să spunem despre acei care habar n-au cât de păcătoși sunt? Pe o parte dintre ei tradițiile strămoșești i-au orbit nebunește. Ei mai tare păcătuiesc gândindu-se doar că dacă își vor schimba cultul religios e păcat.

Ferice de acei care au înțeles că Mântuirea nu o obținem datorită tradițiilor pe care le-am moștenit de la înaintașii noștri, ci prin credința adevărată în Unicul și Adevăratul nostru

Dumnezeu. Oare îs mai importante tradițiile decât viața veșnică?! Oare mă va mântui credința părinților mei, de vreme ce nu-i simt eficiența?

Când vorbesc de necesitatea schimbării cultului religios, nu mă refer la toți. Există preafeliciti creștini,

care sunt foarte-foarte evlavioși, în pofida faptului că frecventează biserica pe care au frecventat-o și strămoșii lor de mai multe generații. Totuși, acest tip de credincioși îl putem întâlni mai rar.

În Europa de Est, anume în Republica Moldova, România, Ucraina, Rusia etc., e „la modă” ca enoriașii bisericii ortodoxe să adere cel mai des la bisericile protestanților. Acest fapt îi determină pe unii conducători ai cultului ortodox să privească indignați spre neoprotestanți, care „mușcă” din integritatea bisericii lor. Mai rar se întâmplă ca protestanții să adere la ortodoxism. De ce? Oare în cadrul acelei comunități persistă un grad de religiozitate mai mare? Probabil, însă ar trebui să analizăm fenomenul din alt unghi. În țările pe care le-am enumerat mai sus, la care putem

adăuga și altele, ortodoxia există din timpuri îndelungate. Acesta e un cult autohton, pe când protestantismul a venit aici dinspre vest ca o boare proaspătă de vânt. O parte dintre enoriașii Bisericii Ortodoxe nu-și mai găseau locul în propria biserică, iar ideile protestante le-au părut ideale. Ei au aderat la această biserică și continuă să adere. Acesta nu trebuie să fie un motiv de îngrijorare. Dimpotrivă, creștinii încearcă să se facă plăcuți lui Dumnezeu, dar ca să se poată menține așa, este nevoie și de un cult religios care să corespundă religiozității lor. Zicând aceasta nu încerc să subminez autoritatea și viabilitatea Bisericii Ortodoxe. În sânul acestei biserici s-au născut o mulțime de sfinți, care sunt adevărate exemple demne de urmat. Printre ei se numără Sf. Vasile cel Mare, Sf. Nicolai, Sf. Andrei, Sf. Casian Romanul, Sf. Ioan Scărarul etc. Și în prezent Biserica Ortodoxă duce o muncă asiduă întru concilierea bisericilor lui Hristos, sub blazonul ecumenismului. Vreau să menționez că modul de a crede al creștinilor se identifică adesea cu învățăturile primite de la preoții și pastorii lor. Când zic aceasta, mă refer doar la modul de a crede, nu și la profunzimea credinței, care ar trebui să corespundă la enoriașii tuturor cultelor religioase. Vreau să ajung la ideea că, un creștin când trece de la un cult la altul, profunzimea religiozității sale rămâne intactă, (bineînțeles, dacă a avut-o anterior), pe când modul său de a crede se schimbă. Schimbarea cultului religios îi oferă creștinului un impuls pătrunzător, care îi permite să se mențină îndelung, fără prea multe intermitențe, în zona profunzimii religioase.

Pluteau cândva două vapoare pe apele învolburate ale oceanului. Un vapor era vechi, iar celălalt nou. Din cauza unui uragan intempestiv nava cea veche s-a scufundat, pe când, cea nouă continua să lunece peste apele învolburate.

Deși continuăm să credem în Același Dumnezeu, un mod nou de a crede în El întotdeauna este binevenit. Modul cel vechi de multe ori

atrofiză dimensiunea incipientă a credinței în Dumnezeu. Acest lucru nu intervine numai în viețile credincioșilor ortodocși. Cunosc mai mulți protestanți, care, deși s-au născut în cultul la care aderă foarte mulți ortodocși, ei caută o biserică în care să primească un suflu nou, diferit de cel din biserica lor. Ideile religioase răspândite de către fiecare biserică în parte, deși sunt inedite pentru unii dintre noi, pentru alții sunt deja perimate. De aceea mulți sunt în căutarea noului în lucrurile care pentru noi deja sunt vechi, și care, poate că nici nu mai au vreo rezonanță în inimile noastre. Ca să confirm acest lucru, voi cita un articol din ziarul „Altarul Credinței” (din 24 august 2007, pag. 15): „Mark Wales, fost preot al Bisericii Episcopale Harismatice, a trecut împreună cu enoriașii săi în sânul

Bisericii Ortodoxe, formând o nouă parohie în nordul Oklahomei (SUA). Aceasta s-a întâmplat după ce membrii comunității au început să frecventeze slujbele și lecțiile de catehizare la Biserica Sf. Ilie din eparhia Americii de Nord a Patriarhiei Antiohiei. Atunci când și-a anunțat enoriașii că este dispus să se convertească la Ortodoxie, a fost susținut de 52 din cei 65 de membri ai comunității. [Sunt convins că Biserica Ortodoxă este anume Biserica constituită de Isus Hristos, de aceea nu este nevoie de a inventa ceva nou, precum era în biserica mea anterioară. Acum mulți americani schimbă Bisericele, titlurile acestora. Consider că ei sunt în căutarea identității lor. Toate credințele au ceva bun în ele, dar numai Biserica Ortodoxă exprimă cel mai plenar credința în Hristos], afirmă Wales.” Nu cred că este vreun motiv de alarmă atunci când auzim că credincioșii dintr-o biserică, se duc să slujească în alta. Trebuie să ne bucurăm că oamenii conștientizează că au nevoie de o schimbare în viața lor de creștin. Rutina deși înseamnă stabilitate, nu înseamnă și eficiență. Rutina, până la urmă duce la plictiseală, nepăsare, delăsare, și chiar, superficialitate. N-ar fi rău să ne debarasăm de superficialitate, care întrunește și celelalte calificative ale rutinei și să ne comportăm ca adevărați creștini, care, când trebuie să se ducă la biserică, nu caută pretexte să stea acasă, ci, plini de entuziasm și fericire, se duc la Casa de Rugăciuni. Dumnezeu iubește la culme creștinii autentici, de ce nu am fi și noi unii dintre ei?! Haideți ca noi, dintre milioanele de creștini, care sunt creștini doar cu numele, să fim adevărați. Haideți să fim niște Apostoli ai lui Hristos, pe care lumea să-i urmeze. Decât am urma pe cei ce fac lucruri rele, mai bine să ne urmeze ei în facerea binelui.

Deși mă indispun când văd că puțini dintre cei mulți convertiți la diverse culte religioase, devin cu adevărat evlavioși, mă bucur că lumea este în permanentă căutare de Dumnezeu. Am fost plăcut surprins când am citit undeva că în Africa, dintr-un milion de creștini în anul 1902, în 2000, numărul lor a ajuns la 330 de milioane. Conform unor constatări în fiecare oră se convertesc la creștinism în jur de 667 de africani sau 16 000 zilnic. În urma unui simplu calcul reiese că anual se convertesc la creștinism în jur de 5 840 000 de persoane. Cele mai mari pierderi le suferă islamismul: anual rămâne fără 6 milioane de credincioși. Acest rezultat nu se datorează doar muncii asidue a misionarilor care au împânzit Africa, ci și a interesului sporit al oamenilor de a-L cunoaște cu adevărat pe Dumnezeu. Cu toate că, doar în Africa se convertesc atâția oameni, nu trebuie să ne facem impresia greșită că toată lumea fuge într-un suflet spre creștinism. De vreme ce mulți adepți ai altor religii se convertesc la creștinism, nici creștinii nu-s puțini, care se convertesc la alte religii. De exemplu, specialiștii de la un Institut de Cercetări în domeniul islamului din Vestul Germaniei au concluzionat că sunt șanse reale ca până în anul 2046 musulmanii să constituie majoritatea populației din această țară. În pofida faptului că în Germania se înregistrează un val masiv de imigranți musulmani, sunt și mulți nemți băștinași care preferă să îmbrățișeze islamismul. Din 2004 până în 2005 numărul convertiților la islamism au constituit cifra de 4 mii de persoane. Statisticile se modifică de la an la an. Dacă ar fi o unitate de măsură care să indice nivelul credinței în lume, am obține, totuși, o cifră dezolantă.

(va urma)

Nicolae Ciobanu

Dreptul la vot... un lux

La alegerile din acest sfârșit de noiembrie, în calitate de cetățean român, am votat pentru prima oară pentru Țară. Gestul ăsta m-a făcut să mă simt mândră de mine și mândră de faptul că sunt româncă. Nu pot să nu menționez faptul că personalul Consulatului General al României la Strasbourg a manifestat o atitudine binevoitoare față de mine – pentru prima dată am întâlnit funcționari români care să fie amabili și să îi trateze cu egalitate pe basarabeni, iar asta m-a făcut să fiu și mai încrezătoare și sigură de un viitor luminos pentru Basarabia.

Lucrul la care aș dori să atrag atenția, este prezența la vot a cetățenilor, sau, după cum titra Oleg Brega pe situl curaj.net, „admiterea” la vot.

Anume aici a apărut mai întâi informația precum că multor oameni nu li s-a permis să voteze la Chișinău, pentru că aceștia aveau și reședința în România, fiind trimiși să voteze în localitatea unde sunt înregistrați. Acești oameni (circa 100), au rămas să se revolte în fața Ambasadei României în Republica Moldova și au întocmit chiar o listă, intenționând să se plângă de discriminare.

Apare deci, întrebarea: cum s-a votat? În funcție de

REȘEDINȚA sau în funcție de DOMICILIU?

Eu sunt cetățean al României, cu domiciliul în Republica Moldova, însă temporar mă aflu pe teritoriul Franței. Consulatul României la Strasbourg m-a informat că voi avea posibilitatea să votez pentru unul dintre candidații colegiului pentru Europa de Vest, în baza pașaportului și al unui act justificativ care dovedește reședința mea la Strasbourg – fie titrul de sejour (sau recipisa, dacă acesta încă nu este eliberat), fie carnetul de student, în cazul meu. Eu am votat în baza pașaportului și al recipisei, pentru candidații colegiului menționat.

Mă întreb acum: de ce acestor oameni li s-a interzis la Chișinău să voteze? Pentru că trebuiau să voteze în localitatea de domiciliu menționată în pașaport/buletin sau pentru că trebuiau să demonstreze faptul că au reședința în Republica Moldova?

Haideți să facem diferența între reședință și domiciliu: din punct de vedere juridic, reședința este locuința care, spre deosebire de domiciliu, nu este statornică sau principală; deci o persoană poate avea mai multe reședințe și un singur domiciliu.

În cazul meu, s-a votat pe bază de reședință.

În timp ce ieșeam din sediul Consulatului, tot acolo sosiseră niște cetățeni români stabiliți în Germania, care au venit să voteze la Consulatul de la Strasbourg. Li s-a explicat că ei nu pot vota aici, deoarece au reședința pe teritoriul Germaniei, deci trebuiau să meargă la o secție de vot deschisă în regiunea respectivă, pe teritoriul statului respectiv.

Mai descoperim încă un criteriu: trebuie să votezi pe teritoriul statului în care ești stabilit, cred că așa se explică faptul că unor oameni care locuiesc în Basarabia și au mers să voteze la Iași, li s-a refuzat acest drept.

Dar cum rămâne cu basarabienii care, pe lângă pașaportul românesc, mai dețin și buletin de identitate românesc, în paralel cu cel moldovenesc? Unde trebuiau ei să voteze?

Eugen Tomac, unul dintre candidații pentru Basarabia, a declarat în cadrul unei conferințe de presă că, indiferent unde își au reședința, toți românii care locuiesc în Republica Moldova vor putea vota la secțiile de votare deschise la Chișinău. Confuză declarație în primul rând, iar într-al doilea - acest lucru nu s-a întâmplat.

Teoretic, judecând după „experiența” mea, românii din Basarabia ar fi putut să voteze prezentând o dovadă a reședinței lor pe teritoriul RM: același buletin de identitate moldovenesc sau, în cazul studenților, carnetul de student de la o universitate din RM.

Sunt sigură că nici până acum, mulți dintre cetățeni nu au înțeles procedura votului uninominal; chiar și eu am o idee cam vagă despre această chestiune. Basarabienii au înțeles, totuși, un lucru: că au o șansă istorică pe care nu trebuie să o rateze, că trebuie să voteze un delegat al lor în Parlamentul României, indiferent de ce scrie în pașaport. Dar birocrația și-a spus din nou cuvântul, schimbând cursul lucrurilor.

Cel puțin în Basarabia, a fost o campanie electorală cu multă reclamă, dar cu prea puțină informare despre procedura de vot. Cine este responsabil de acest lucru? Autoritățile sunt cele care trebuiau să coordoneze, în paralel, o campanie de informare a cetățenilor sau candidații înșiși trebuiau să ia în considerație și acest aspect?

Primul pas se face strâmb de multe ori, iar singurul motiv de a căuta responsabilii pentru acest lucru ar fi o învățătură de minte pentru o mult mai organizată campanie electorală pe viitor...

*Viorica Deleanu, studentă
Strasbourg, Franța*

MASS-MEDIA– Mijloc de bolșevizare a RSSM (1940-1941)

Considerații introductive. Anexarea de către URSS în 1940 a teritoriului Basarabiei și crearea ulterior al RSSM a avut consecințe tragice pentru populația locală. Din primele momente de ocupație s-au luat măsuri drastice care aveau un singur scop: bolșevizarea populației basarabene.

În scopul atingerii acestor obiective s-a mobilizat întregul aparat administrativ și de stat. Paralel a demarat un intens proces de propagandă care se desfășura prin organizarea conferințelor, mitingurilor, prin ziare și reviste etc., adică nu se făcea nici o mișcare fără a fi infiltrate concepțiile bolșevice. La realizarea acestui proces un mare aport l-a avut mass-media locală și centrală.

Bazându-ne pe o gamă variată de ziare publicate la acea vreme, memorii publicate, documente inedite și editate, dar și pe investigațiile din literatura de specialitate ne-am propus drept obiectiv reliefarea rolului mass-mediei locale în procesul de bolșevizare a RSSM în timpul primului an de ocupație sovietică. Pentru a fi mai elocvenți vom reflecta subiectul prin prisma principalului cotidian republican „Moldova Socialistă”.

Evoluția presei periodice. Imediat după ocupație autoritățile comuniste au acordat o atenție sporită presei periodice a timpului. După intrarea Armatei Sovietice în Basarabia deja la 30 iunie 1940, în a treia zi de ocupație, a apărut primul număr al ziarului „Basarabia Sovietică”, în limbile română și rusă, care inițial a fost distribuit gratis. Noua ediție periodică distribuită pe întreg teritoriul Basarabiei, avea patru pagini, conținutul român fiind identic cu cel de limbă rusă. Acest ziar a apărut timp de trei luni iulie-septembrie 1940 (77 ediții). Pe paginile acestuia regimul comunist promova o amplă campanie antiromânească, paralel elogiind „măreția poporului sovietic și eforturile lui de salvare a populației din Basarabia de jugul românesc”. O atare orientare de propagandă oficială sovietică avea la bază motive serioase. Perioada dintre 1918-1940 pentru românii de la Est de Prut a fost o perioadă de trezire a conștiinței naționale și tendință de reîntregire a neamului, având o atitudine ostilă față de tot ce le era străin băștinașilor.

Între timp pe teritoriul din stânga Nistrului se publica ziarul „Moldova Socialistă”¹. Ziarul se edita în două limbi: română, în baza grafiei chirilice² și rusă. „Moldova Socialistă” era considerat organul de presă al Comitetului de Oblaste a PC(b.)U, Comitetului Orășenesc a PC(b.) U din Tiraspol și a Prezidiului Sovietului Suprem al deputaților și truditurilor din RASSM. Funcția de redactor-șef o deținea L. Tereșcenko.

Îndată după ocupație în paginile publicației transnistrene a fost descris modul de organizare a mai multor mitinguri consacrate „slobozirii Bessarabiei de sub jugul român”. Astfel, cu lux de amănunte au fost descrise manifestațiile din satele: Acnița, Podoimița, Rașcov, Caterinovca, Camenca, orașul Tiraspol.

Spre deosebire de presa basarabeană, pe paginile „Moldovei

¹ În perioada 1 iulie 1924-1930 se numea „Plugarul roșu”.

² În 1938 sub pretextul că grafia latină nu este cunoscută majorității populației din RASSM și contribuie la românizarea limbii moldovenesti a fost interzisă și înlocuită cu alfabetul chirilic.

Soțialiste” la 30 iunie a fost retipărit editorialul din ziarul moscovit „Pravda” („Adevărul”)³, intitulat „Trăiască Bessarabia și Bucovina sovietică” în care era justificată politica anexionistă rusă. Între altele se menționa: „Norodu truditor a Bessarabiei, locuite în șei mai mare parte cu ucraineni, cum și locuitorii părții dela aniază noapte a Bucovinei, frații și surorile de un sânge a locuitorilor Ucrainei Sovietice se întoarnă în familia mare a noroadelor URSS”⁴. Este evident că politica editorială a ziarului era un instrument de propagare a ideilor bolșevice și de consolidare a noului regim sovietic.

Prin hotărârea Sesiunii a VII-a a Sovietului Suprem al URSS din 2 august 1940 „Cu privire la formarea Republicii Sovietice Sovietice Moldovenești unionale” a fost creată RSSM. În componența acesteia au fost incluse doar șase⁵ din cele 14 raioane ale RASSM și șase județe⁶ din componența Basarabiei⁷.

Reieșind din noile realități s-a decis crearea unui organ de presă republican, care să promoveze politica de bolșevizare a noii RSSM. În baza Hotărârii CC al PC(b.) a URSS din 28 august 1940 s-a decis ca noul organ de presă să-și extindă aria de difuzare și pe teritoriul Basarabiei. Mai mult, a fost sistată editarea ziarului „Basarabia Sovietică”.

Ziarul „Moldova Soțialistă” în noul format era considerat Organul de presă a Comitetului Central și a Comitetului orășenesc Chișinău a PC(b.) și a Sovietului Suprem a RSSM. Menționăm că la Chișinău au fost transferați de la Tiraspol foștii angajați ai redacției. Ziarul și-a păstrat rubricile permanente și specificul, atât doar că deja însuma materiale și din Basarabia. Ziarul apărea în limbile română: pe baza grafiei latine⁸ (pentru spațiul basarabean) și chirilică (pentru teritoriul transnistrean) și limba rusă. În pofida faptului că pe parcurs grafia latină a fost scoasă din uz, ziarul „Moldova Soțialistă” era unicul organ de presă care o folosea. Acest lucru se făcea pentru a facilita accesul tuturor categoriilor sociale la esența politicii promovate de puterea bolșevică și nicidecum din convingeri naționale.

Autoritățile comuniste erau conștiente de influența mass-mediei asupra mentalității locuitorilor. Pentru a facilita această influență au fost create secții de propagandă și agitație în toate centrele administrative. În fruntea acestora au fost numiți oameni verificați de regim și care nu aveau absolut nimic cu băștinașii. Menționăm în acest context, că șeful secției propagandă și agitație din Cahul a fost numit Lopușnâi, în Dubăsari – Șuda, în Bălți – Mirgorodski, în Orhei – Butenko etc.⁹

Pentru credibilitate au fost cooptați și unii corespondenți locali, aceștia, însă, erau niște persoane docile sistemului sovietic, unelte sigure de sovietizare a băștinașilor. În primele patru luni ale anului 1941 au fost organizate cinci Consfătuiri în județele: Cahul, Soroca, Bălți, Tighina, Orhei în scopul selectării corespondenților locali și pregătirii acestora pentru munca de ziarist. E necesar să remarcăm, că Conferințele regionale erau organizate doar în partea basarabeană a RSSM, unde cadrele locale nu erau nici pe departe pregătite pentru a face față noii realități. În partea transnistrenă pregătirea ideologică a acestora corespundea într-un total cerințelor.

Corespondenții locali trebuiau să fie pregătiți ideologic, era preferabil să cunoască limba rusă, să fie membri ai Partidului Comunist și să reprezinte diferite categorii sociale.

La baza selectării acestora un criteriu distinctiv l-a constituit apartenența socială. Majoritatea proveneau din rândul muncitorilor, țăranilor și elevilor. Conform datelor furnizate de ziarul menționat, la 1 mai 1941 erau angajați 819 corespondenți locali, inclusiv 2/3 o constituiau muncitorii, în minoritate erau țăranii și elevii. Țărani erau selectați doar din localitățile în care s-au constituit gospodării colective sau erau pe cale de a constitui și era necesar să fie promovate avantajele și bunăstarea muncii în comun. Astfel din județul Bălți au fost selectați opt țărani-corespondenți, din județul Soroca – 20, din Tiraspol - 10 etc. O atenție sporită se acorda atragerii la munca de corespondent local a elevilor din clasele superioare, însă doar din localitățile în care se creaseră organizații de pioneri și comsomoliști sovietici, prezentându-se drept model pentru semenii lor. Întâietatea la acest capitol o dețin elevii-corespondenți din orașul Tiraspol, constituind până la 25 elevi. În scopul bolșevizării RSSM au sosit din Federația Rusă 29 de angajați ai presei, care curau fiecare județ și „acordau consultații după necesitate”.

Este foarte important de menționat faptul că în rândurile corespondenților locali nu a fost selectat nici un reprezentant al intelectualității. Acest lucru dovedește încă o dată în plus că regimul bolșevic instituit nu acorda nici o atenție reprezentanților intelectualității autohtone, neglijând-o totalmente. Cauzele pot fi multiple: nu vedeau în aceștia aliați în edificarea regimului sovietic, erau conștienți de atitudinea ostilă ce o avea majoritatea față de autoritățile bolșevice, nu aveau nevoie de intelectuali, puneau accent pe forța ieftină și nepretențioasă de muncă, urmau să promoveze doar intelectualitatea educată în baza noilor valori sovietice, considerau că la baza societății sovietice sunt două clase: muncitorii și țăranii.

La 5 mai 1941 – de Ziua presei sovietice – a fost organizată prima Consfătuire republicană a corespondenților.

3 Organul oficial central de presă al PC(b.) din URSS

4 Moldova Soțialistă, 1940, 30 iunie

5 Este vorba de: Tiraspol, Grigoriopol, Dubăsari, Camenca, Râbnița și Slobozia.

6 Județele: Bălți, Tighina, Chișinău, Cahul, Orhei și Soroca.

7 Menționăm că până la alegerile din ianuarie 1941 a Sovietului Suprem al RSSM organele de partid și de stat din RSSU și RASSM au dirijat viața politică și economică din

Redacția ziarului „Moldova Socialistă” a fost reprezentată de cei 55 de corespondenți-titulari ai ziarului¹⁰ și 250 de delegați ai corespondenților locali. Menționăm doar câțiva corespondenți de teren: Revenealî-muncitor la calea ferată din Tighina; Gânga-muncitoare la fabrica de zahăr din Bălți; Burlac muncitoare la fabrica de tutun din Florești; Zigelboim-stahanovist la fabrica de tutun din Chișinău¹¹ ș.a. Și ceilalți delegați au fost selectați în baza aceluiași criteriu: străini băștinașilor și muncitori. Spre regret, numărul băștinașilor participanți la Conferință a fost infim, iar țăranii și elevii au lipsit cu desăvârșire.

Din Raportul de dare de seamă a secretarului CC al PC(b.)M P. Borodin, prezentat la Primul Congres al PC(b.)M., aflăm că la 1 mai 1941 în RSSM activau 3 065 corespondenți locali care aveau sarcina de a reflecta evenimentele din localitățile pe care le reprezentau¹².

Pe teritoriul RSSM în timpul primului an de ocupație sovietică au fost editate 21 de ziare, inclusiv șapte de talie republicană cu un tiraj de 122 000 exemplare, dintre care 13 apăreau în limba română¹³.

S-a pus accent pe dezvoltarea presei regionale. Practic fiecare unitate administrativ-teritorială își avea organul său de presă. Deja în luna februarie 1941 pe teritoriul RSSM erau difuzate cinci ziare județene cu un tiraj de 30 000 exemplare și nouă ziare raionale cu un tiraj de 23 000 exemplare, dintre care cinci erau destinate părții stângi a Nistrului: „Calea bolșevică” – organul de presă a Sovietului raional al Truditorilor din Grigoriopol; „Calea stalinistă” – Râbnița; „Colhoznicul prinistean” – Slobozia; „Drumul leninist” – Cămenca; „Lupta leninistă” – Dubăsari.

În perioada anului 1940-1941 PC(b.) din RSSM a acordat o atenție sporită mass-mediei republicane și locale. A fost susținută și promovată apariția mai multor organe de presă prin intermediul cărora era promovată politica oficială a statului sovietic pe teritoriul anexat de curând.

Tematica abordată în presa periodică republicană și locală. Izvorâtă din necesități ideologice presa periodică a timpului avea sarcina de a impregna în concepția locuitorilor din RSSM justetea politicii anexioniste promovate de URSS, totodată urma să fie cultivată ura față de românii de peste Prut.

În mod special atrage atenție multitudinea de lozinci prezente în majoritatea ziarelor, lozinci care prin conținut fie că chemau oamenii la solidaritate cu alte popoare încorporate în lagărul sovietic, fie că preamăreau rolul dictatorului Stalin și a echipei sale, spre exemplu: „Trăiască și întărească soiuzu frățesc a URSS de alte naționalități!”; „Trăiască partidul de nebirit a lui Lenin-Stalin!”; „Trăiască politica de pașe a guvernului sovietic!”; „Trăiască iubitul Stalin și saratnicul lui – tovarășul Molotov!”¹⁴; „Trăiască prietenul și învățătorul, vojdiul truditorilor din toată lumea - marele Stalin!”¹⁵ etc.

O atenție deosebită se acordă publicării biografiilor și a unor acțiuni deosebite a cadrelor de conducere a Biroului Politic de la Moscova. În mod special era familiarizat publicul cu biografiile lui Lenin, Stalin, Milotov ș.a., dându-le drept model de activitate politică.

Pagini întregi de ziar erau rezervate reflectării semnificației sărbătorilor organizate în cinstea diferitor evenimente ce urmau să consolideze regimul comunist: aniversarea a XVIII-a¹⁶ de la lovitura de stat bolșevică din octombrie 1917¹⁷, aniversarea a XXIII-a a Armatei Roșii¹⁸, Conferința a XVIII-a a PC(b.) din URSS etc¹⁹. Paralel cu aceasta, în ziarul de circulație republicană „Moldova Socialistă” a fost înființată rubrica: „Prin URSS”²⁰, prin intermediul căreia se crea stereotipul unui trai lipsit de orice griji în URSS și a unei politici externe pacifiste promovate de URSS²¹.

Cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Oamenilor Muncii – 1 mai – la Chișinău a fost editat și primul număr al revistei „Octeabri” – organul de presă a Comitetului Organizatoric a Scriitorilor Sovietici din RSSM. Întreaga ediție era dedicată semnificației acesteia și a rolului poporului sovietic în apărarea drepturilor oamenilor muncii. Editorialul a fost scris de E. Pașenco. Revista consta din două rubrici: de poezie și proză. Publicului cititor i s-au propus creațiile: E. Bucov („Imn muncii”), B. Istru („De Întâi mai”) și P. Șilman („Întâi mai în trecut”). În ceea ce privește proza s-au remarcat autorii: M. Cahana-Ardeleanu („Mama soldatului”), A. Antohi („Moara din valea Căinarului”) și L. Șeptițchi („Pământ nou”)22. Majoritatea autorilor nu sunt cunoscuți până în prezent cititorului autohton, iar creațiile acestora nu sunt altceva decât niște mostre veritabile de ideologizare a locuitorilor tinerei republici create artificial. Pe parcursul anilor 1940-1941, în perioada ocupației sovietice presa periodică de la Chișinău a depus eforturi maxime pentru a lustrui imaginea politicii de colonizare a URSS în regiune.

Cu insistență paralel se promova o politică editorială antiromânească, uneori chiar declanșată sub forma unei isterii, căpătând caracter de ură împotriva întregului popor român. La orice sărbătoare, indiferent de caracterul acesteia,

10 Moldova Socialistă, 1941, 7 mai.

11 Ibidem., 9 mai.

12 Pământ Sovietic, 1941, 12 februarie.

13 Moldova Socialistă, 1941, 17 iunie.

14 Moldova Socialistă, 1941, 19 februarie.

15 Lupta leninistă, 1941, 19 februarie.

16 În istoriografia sovietică este tratată drept Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

17 Moldova Socialistă, 1940, 20 octombrie.

18 Pământ Sovietic, 1941, 11 februarie.

19 Ibidem., 13, 16 februarie.

20 Moldova Socialistă, 1941, 18 mai.

21 Cel de al Doilea Război Mondial era în toi.

22 Octeabri, 1941, nr.1.

lucrătorii organizațiilor de partid de orice rang în luările lor de cuvânt rosteau cuvinte denigratoare la adresa României. Discursurile erau bogate în cifre, care aveau un singur scop: să demonstreze realizările puterii sovietice în regiune și totodată să discrediteze politica României promovate în Basarabia în perioada 1918-1940. Majoritatea semnatarilor acestor articole erau posesorii unor nume de familie străine băștinașilor: Voronov, Borodin²³ ș.a. Unele articole nici nu erau semnate.

O altă ipostază în care apare România în presa timpului de la Chișinău este ca o țară care nu are nici o grijă față de propriii ei cetățeni. Ziarul „Schimbul leninist”, spre exemplu, înserează un articol preluat din ziarul „Argus” intitulat „Starea grea a țăranilor români” în care se menționează: „Pelagra, tuberculoza, râia îi omoară pe țăranii noștri. Copiii rar dacă ajung până la un an. Acei care trăiesc, cresc slabi, fără putere...”²⁴. Același număr găzduiește și un alt articol, în care se promovează ideea precum că în România în fiecare zi sunt arestați mii de oameni și din lipsă de închisori la Slatina și Vaslui școlile au fost transformate în închisori²⁵. În aceeași ordine de idei sunt scrise sute de articole în care se descrie teroarea instituită în România, reflectată prin arestarea în masă a legionarilor. Alte subiecte ce ar reda situația din România lipsesc cu desăvârșire. Astfel, românofobia se transformă într-o doctrină de stat.

O altă tematică prezentă în presa de la Chișinău a constituit-o reflectarea transformărilor social-economice din noua RSSM. Multiple articole erau destinate realizărilor și schimbărilor în baza modelului socialist.

Ziarele de circulație republicană și locală zilnic reflectau activitatea vreo unei gospodării colective, demonstrând avantajele muncii în comun. În timpul lucrărilor agricole de primăvară-toamnă pagini întregi erau rezervate sfaturilor practice referitoare la modalitățile prelucrării pământului. Elocvent în această ordine de idei este ziarul „Moldova Socialistă” de la 11 mai 1941 unde sub genericul „Să creăm condiții cât mai bune pentru creșterea semănăturilor” publică patru articole, fără a fi semnate: „Prășitu și plijitu în raionul Tiraspol”, „Am mântuit prășitul răsăritei”, „Semănatul a fost mântuit la vreme” și „Prășitul sfeclei de zahăr”²⁶. În același context, considerăm necesar de menționat, că în unele cazuri articolele publicate cu această tematică erau semnate, însă numele de familie a semnatarilor nici pe departe nu erau băștinașe. Spre exemplu, ziarul „Steagul roșu”, organul de presă al Comitetului Județean Soroca, la 2 aprilie însera trei articole la acest capitol: „Fericită și avută îi viața colhoznică”, autor Mișcișin, „Colhozul îi garanția vieții noastre avute”, autor M. Bernic și Ia. Boștenar și „Gazeta de perete în școală”, semnatar Ia. Ghendler²⁷.

Referindu-ne, însă, la dezvoltarea industriei locale, putem remarca că acest aspect prea puțin era promovat, cu excepția cazurilor când se organizau întreceri socialiste, stahanoviste între două sau trei brigăzi.

O atenție sporită se acorda pe paginile presei timpului creării și extinderii rețelei de pioneri și comsomoliști locali. Aceste articole, de obicei, erau însoțite de fotografii ale celor promovați cât și de scurte interviuri²⁸.

Multe pagini de ziar au fost acordate reflectării situației din sistemul de învățământ sovietic. Scopul era de a demonstra că sistemul sovietic de învățământ i-a cuprins pe toți copiii de vârstă școlară, astfel, că în câțiva ani va fi lichidat analfabetismul. Elocvente sunt și titlurile articolelor din rubrica săptămânală a ziarului Moldova Socialistă. Spre exemplu la data de 11 mai 1941 la rubrica „Să întâlnim examenele ghine pregătiți” erau înserate articolele: „Să întâlnim întâiul an școlar sovietic”, „Comsomoliștii înainte de examen”, „Întâile rezultate ale școlilor de sară”, „Luptăm pentru „ghine” și „otlicino”²⁹, „Mai mult ajutor șercurilor de sineactivitate”³⁰. Spre regret, toate lacunele din cadrul sistemului de învățământ erau trecute cu vederea.

În afară de funcțiile caracteristice presei sovietice: propagandă politică, modelarea mentalității și conștiinței, presa moldovenească era impusă să contribuie la crearea unei politici și culturi moldovenești, deosebită de cea română. Apogeul l-a constituit articolul semnat de I. Ceban³¹ la începutul lunii iunie în mai multe ziare concomitent. Pe paginile acestuia autorul menționa: „Să avem în vedere și altă latură a limbii și anume că az, când moldovenii au început zădirea socialismului alături de celelalte noroade frățești ale URSS intră și în limba moldovenească multe cuvinte, mai cu seamă ruse, născute de revoluție”³². Astfel era convinsă populația de specificul limbii moldovenești.

Mult spațiu era acordat luptei cu religia³³.

Remarcăm limbajul utilizat în presă. Imediat după ocupare, absolut toate ziarele și revistele sunt scrise doar în graiul transnistrean al limbii române, numit de autoritățile comuniste limba moldovenească³⁴. Pentru a fi mai elocvenți, propunem câteva exemple preluate din presa timpului: childă (exemplu), puțință (posibilitate), ghine (bine), nică (mică), alcătuiță (componentă), atârnare (atitudine), trebuitoare (necesară) etc.

Devine cert, că organele de presă din RSSM promovau o activitate propagandistică în stil sovietic, având drept obiectiv înăbușirea a tot ce era românesc, deznaționalizarea și rusificarea populației băștinașe.

23 Moldova Socialistă, 1941, 9 mai; Pământ sovietic, 1941, 12 februarie; Sovetskaia Moldavia, 1941, 11 ianvaria.

24 Schimbul leninist, 1941, 5 iulie.

25 Ibidem.

26 Moldova Socialistă, 1941, 11 mai.

27 Steagul roșu, 1941, 2 aprilie.

28 Pământ sovietic, 1941, 9 februarie; Comsomolistul Moldovei, 1941, 13 aprilie.

29 Traducere din limba rusă: foarte bine.

30 Moldova Socialistă, 1941, 11 mai.

31 I. Ceban șef al secției de limbă și literatură a Institutului Moldovenesc de Cercetări Științifice. În 1940 a participat la introducerea alfabetului rus.

32 Steagul roșu, 1941, 8 iunie; Moldova Socialistă, 1941, 29 mai.

33 Vezi detalii: Mariana Țăranu, *Persecuții religioase în Basarabia în România Liberă*, 2008, 20 octombrie.

34 Este vorba de politica pentru promovarea unei culturi complet diferită de cea română, impunându-se astfel teoria falsă a „celor două limbi, două popoare, două culturi”.

Radioul. O altă sursă de informare în masă o constituia și radioul. Autoritățile comuniste au înțeles eficiența acestuia și tocmai de aceea au fost depuse eforturi majore pentru a asigura fiecare familie cu difuzoare. La dispoziția populației au fost puse difuzoare pentru a înlesni recepționarea posturilor rusești. Prețul unui difuzor constituia 40 ruble și era accesibil oricărei familii³⁵. Guvernul sovietic a luat decizia de a constitui în Basarabia zece centre de radio-ascultare, care au și funcționat în: Bolgrad, Ismail, Cahul, Tighina, Orhei, Cetatea-Albă; Soroca, Bălți, Chișinău și Hotin. Difuzoare erau instalate și în stradă, astfel încât puteau fi recepționate posturile de radio de la Kiev, Moscova, Leningrad și alte orașe sovietice. Deja la

12 iulie 1940 a fost retransmis primul concert rusesc, care a fost urmat de un recital de poezie în limba rusă cu caracter antiromânesc³⁶.

În acest stil erau transmise toate emisiunile pe parcursul întregului an de ocupație. Majoritatea spațiului de emisie era completat cu concerte, discursuri rusești, paralel se înfăptuia o amplă propagandă antireligioasă și antiromânească.

Difuzoarele puse la dispoziție de autoritățile comuniste transmiteau doar posturile de radio rusești. Acele familii care dispuneau de aparate de radio cumpărate până la ocupație recepționau posturile de radio bucureștene și europene, ceea ce absolut deloc nu convenea noii conduceri. La 11 iunie 1941, cu câteva zile înainte de deportările organizate, ostașii sovietici au confiscat din familii toate aparatele de acest gen. Mărturiile E. Kersnovskaia vin să ne completeze acest tablou: „La 11 iunie a venit dispoziție să se scoată toate antenele și să se predea aparatele de radio... Din Bulgaria se transmitea că autoritățile sovietice pregătesc în Basarabia „acțiuni de masă...”³⁷ Este o dovadă în plus că conducerea comunistă utiliza mass-media doar în scopul promovării politicii de sovietizare a Basarabiei și nicidecum de ridicare a nivelului de cultură a băștinașilor.

Concluzii. Organele de partid și de stat au creat un sistem bine ramificat pentru desfășurarea propagandei comuniste prin intermediul mass-mediei locale. Imediat după ocupație a fost creată o rețea de presă periodică bine organizată. Au apărut 21 de ziare, dintre care șapte de circulație republicană.

Una din trăsăturile distinctive ale periodicii RSSM o constituie lipsa corespondenților profesioniști. În scopul lichidării acestor lacune au fost cooptați corespondenți locali, de regulă muncitori sau țărani cu puțină știință de carte, în majoritatea cazurilor străini băștinașilor, însă fideli noii ideologii. Articolele propuse de aceștia erau superficiale, deseori le lipsea linia de subiect, iar protagoniștii erau prezenți doar ca exemple pentru comunitate. Majoritatea articolelor erau scurte sau de mărime medie, bogate în cifre, care urmau să demonstreze succesele politicii sovietice în RSSM.

Ziarele de limbă română erau scrise într-un limbaj transnistrean stâlcit, arhaic și erau greu de citit, de aceea cititorul deseori apela la cele de limbă rusă.

Subiectele abordate erau în concordanță directă cu politica oficială promovată în teritoriul ocupat și urmăreau preamărirea rolului URSS, discreditau politica românească promovată în Basarabia în perioada 1918-1940.

O tendință a presei timpului o constituie prezența unui mare număr de articole și știri fără semnătură, de obicei aceste cazuri erau prezente la rubrica „Știri externe”.

Articolele ce vizau problemele globale, problemele „omului simplu” sau felul în care se răsfrângeau asupra acestuia erau absente. Lipseau totalmente materialele de analiză și comentarii.

Politica de sovietizare se realiza, inclusiv prin intermediul radioului. Autoritățile sovietice s-au îngrijit ca în fiecare familie să nu lipsească aparatele de radio, prin intermediul cărora zilnic se promova o politică de spălare a creierului.

În pofida faptului, că aparent regimul sovietic a creat impresia că a format condiții pentru a asigura acces la informație a populației, informațiile erau transmise unilateral. Au fost totalmente trecute cu vederea consecințele așa-zisei eliberări sovietice: teroarea, jafurile, distrugerile, prădarea magazinelor, dezordini, încăierări sângeroase, nemaivorbind de crimele săvârșite, deportări organizate, masacre etc.

Mariana S. TĂRANU,

doctor în științe istorice, ULIM, Republica Moldova

35 ANRM, F. 680, inv. 2, dos. 62 (p. II), f. 297.

36 Viața Basarabiei, 1940, nr. 11-12, p. 117.

37 Eufrosinia Kersnovskaia, 28 iunie „Si te-am dorot eu-basarabeau!” în Columna, 1990, nr. 6, p. 84.

cUrechi fără Ureche

Procesul e simplu. Mereu înaintăm așa cum ne dictează tehnologia. De fapt, suntem în pas cu ea căci, dacă nu am fi, am putea fi considerați niște rămași în urmă. Și nimeni nu vrea să se știe la coada cuiva sau a ceva. Așa sunt eu și așa îndrăzni să spun că așa ești și tu, însă nu o fac pentru că n-am acel statut ce ar putea să-mi ofere autoritate și credibilitate, încă. Și totuși ce legătură are asta cu urechea? Nu spun că suntem oameni prea urecheați sau suntem într-o ureche. Însă, pe zi ce trece, auzim tot mai puțin, ne-am putea întoarce iar la acea bătălie dintre a asculta și a auzi, însă nu o fac, pentru că nici nu ascultăm, astfel încât ce rost ar mai avea să inventez ochelari pentru urechi?

Ne trezim dimineța, ne bem ceaiul aparent liniștiți, deoarece suntem cu un picior în transport, iar cu altul – în fața mesei. Nu, nu spun că ne ducem ceaiul la ureche. După ce băutura dispăre, fugim, alergăm și iar fugim. Odată ieșiți, ne ducem acolo unde ne-ar trebui: universitate, liceu, serviciu. Călătorim în transport unde sunt mulți alții ca noi, îi vedem și ei ne văd. Mai sunt alții ce nu sunt ca noi, însă nu îi observăm. Deja nu suntem în transport, pedalăm asfaltul pe degete ca balerina. Ajungem la locul de destinație și facem acolo ce avem de făcut, toate trec și trece totul pe lângă noi. După un timp, ne uităm la ceas și vedem că deja e ora plecării, că e seara și iar începe acea cursă contra cronometru. Ne întoarcem de acolo de unde am plecat în fața mesei cu așa-zisa satisfacție că în actuala cursă nu am fost *varză*. Și, totuși, ce am uitat?

Urechile. Nu le-am scos la păscut căci așa, cât de cât, ar fi fost un minim folos. Pot spune că deja ne este frică să fim pisici. Se spune că curiozitatea a ucis pisica, deci nu suntem pisici...

Și ce, totuși, e în neregulă cu ceea ce facem? Aparent nimic, dar s-a întâmplat ceva ieșit din comun? Ceva care să ne stimuleze curiozitatea și să ne facă să oprim puțin, să încetinim ritmul și să nu mai fim balerine ale asfaltului? Ceva ce ar fi ca argument că azi nu a fost ca ieri? Nu s-a întâmplat, chiar dacă există o infinitate de scenarii ale unei zile. Această uniformizare se datorează, în urma observațiilor mele, unui fenomen - *Căpăcirea Urechilor*

Odată treziți, ne astupăm urechile cu televizorul, pe motiv că ne-ar trezi, ceaiul e în fața noastră însă cei alături de noi unde sunt?

Vorbeam la început de tehnologii - acum fiecare are un MP3/MP4 palyer un iPhone sau orice altceva cu care și-ar putea pune dop la ureche. Iese din casă cu el, cu el e în transport, cu el și la serviciu, dacă nu e necesară comunicarea directă. Nu spun că e rău să ascuți muzică în timpul ce îl considerăm pierdut. Pe drum, în transport sau

în fața calculatorului, ascult și eu, dar totuși...

Am observat că atunci când am căștile în urechi și sufăr de *dopurechizare*, întâlnesc mai puțini oameni pe care îi cunosc, observ mai puține lucruri ce se întâmplă împrejurul meu, nu aud ceva amuzant ce ar putea fi auzit în transport. Deci, șansele ca să încep o comunicare sunt mai slabe, de a-mi face noi cunoșcuți tot mai puține și astfel oare nu ni se inhibă popularitatea și personalitatea? Nimeni nu se apropie de cineva care are căști în urechi pentru că oricum ar trebui să repete de două ori întrebarea și cine mai are timp să dea două întrebări și să se papagalicească? Atunci când mă cufund în acea muzică de *dopurechizare*, nici nu ascult cântecul respectiv pentru că deja e a mia oară audiat, nici nu sunt atent la ceea ce se întâmplă lângă mine. Și oarecum asta îmi stârnește numeroase întrebări. Poate fi acesta un proces de interiorizare prin intermediul dopurilor din urechi? Dacă nu mai suntem atenți la ceea ce ne înconjoară, oare cum lumea înconjurătoare poate fi atentă la noi? Avem urechi, însă devenim fără ureche zidind în noi hazardul.

Să încercăm să lăsăm mâine căștile acasă, să vedem ce se întâmplă în jur, sunt convins că îi veți observa pe cei ce au căști, dar îi veți observa și pe cei ce nu au, veți merge pe stradă și veți auzi că vă cheamă cineva, cineva care v-a văzut din întâmplare și cineva pe care nu l-ați văzut demult și sunteți pur și simplu fericiți de întâlnire. Gândiți-vă: dacă ați fi avut căștile nu ați fi auzit chemarea. Și astfel, cu urechile eliberate, vom observa detaliile care ne fac viața mai frumoasă.

Acum, curajos, strig: lăsați urechile libere, căci cei ce au urechi de auzit vor auzi! Nu fi *varză*, cheamă-ți auzul și ascultarea acasă!

Alex Lebedev

Citesc postmodernism

Sunt îmbâcsită de postmodernism, e și firesc, deoarece fac parte din „Generația 2000”. Lectura care m-a fascinat „din prima” îmi produce acum o stare de vomă. Trebuie să-mi structurez timpul care îl acord cititului – sunt asemeni unui burete care absoarbe negativismul și îl aduce în viață prin mimica deranjată de soarele ce luminează deasupra capetelor noastre, în pofida acestui întuneric de idei. S-ar părea că literatura lipsită de clișee trebuie să ofere libertate, dar NU, ea limitează. Sunt sclava gândurilor străine, sunt aruncată în gunoiul care necesită de a fi reciclat. Îmi pare rău, deși sunt o ecologistă înrăită, nu o pot face...

Jertfa din dorința de a se contempla în propria durere a devenit brusc un critic al pesimismului modern. Ce să fie asta oare? M-am dezamăgit în privința persoanelor care scriau pentru asemenea public, alcătuit din „prăpădiții” printre care mă aflu și eu? Posibil, dar nu vreau să trăiesc într-un veșnic funerar, e prea de tot, nu sunt o ratată... Nu mă pot apropia de Divinitate zicând: „Hey, Dumnezeuule.” Cine sunt eu: un nătâng, care crede că El, nici nu își poate imagina trăirile mele? La naiba așa trăiri... Unde este cea operă care nu crispează fața, care nu-mi va sugera să mă sinucid?

Fiind atât de inteligenți și cultivați, de ce autorii contemporani nu creează arta care mă va determina să privesc prin prisma lucrărilor o altă lume – cea artă care crispează circumvoluțiunile?

Iubesc cu patimă lectura și nu încerc să mă razvrătesc împotriva ei. Îmi doresc doar ca și generația mea să creeze opere de valoare. Deși se pare că toate s-au spus, noi o putem spune altfel fără a ne prăbuși în bocetul funebru. Nu neg suferința, dar există și alte sentimente. Nu e firesc să vezi viitorul în gama unei singure culori – negru. Vei reuși să te detașezi și să-mi demonstrezi că cunoști întregul spectru cromatic? Mă adresez la persoana a doua deoarece postmodernismul urban nu face doi bani! Tu ești Tu. Te detest pentru că sunt o egoistă și consumeristă. Nu mi-au fost satisfăcute necesitățile, e la fel cum îmi doresc să manânc zilnic și să beau apă. Nu sunt o hedonică ce aleargă după plăceri! Vreau doar să-mi umple cineva acest spațiu, să simt lectura asemenea pulsului ce bate în tâmplă... Tot ce scrii e ca un suc expirat – ambalajul arată bine, dar gust e de mușegai. Pot să înghit asta! Dar nu mă forța, căci te voi urâ mai mult. Dacă te simți „martirul” acestei generații, de ce nu o schimbi prin lectura ta?

De ce nu încetez să citesc postmodernism? - Pentru că nu sunt naivă sau disperată, și cred că vei crea ceea ce-mi doresc. ARTA VERITABILĂ ! ARTA VIE!

Larisa Sârbu

FLEACURI?

Trăim într-o societate “sublimată” în care setea de înavuțire, dorința de parvenire, mercantilismul nu pot fi oprite de nicio lege morală; o societate în care cel mai fericit om este omul amorf, a cărui absență de ecou profund este exacerbată, a cărui afectivitate nu este marcată de evenimentele absurde ale societății. (ex: “Cred ca sunt cel mai superficial om de pe planetă” Karl Lagerfeld. Acest mare “guru” al modei aclamă superficialitatea, datorită căreia a acumulat o avere impresionantă).

Ce sens ar avea existența unui suflet virtuos și spiritual într-o vreme în care un astfel de lucru ar fi luat în răs, distrus și metamorfozat în superficialitate? Așadar, capacitatea de a ne conforma, de a ne obișnui este salvarea...salvarea care ne dezumanizează.

A murit legea morală universală a lui Kant, asta dacă a existat vreodată...Nu mai suntem înzestrați cu acea rațiune practică, rațiune care de fiecare dată ne-ar putea spune ce e bine și ce e rău în domeniul moralei. Noi nu suntem imorali ci amoral! Kant spunea că trebuie să acționăm întotdeauna în așa fel încât să putem dori în același timp ca regula potrivit căreia acționăm să devină cea lege morală universală despre care vorbeam. Cum să putem acționa astfel când suntem predispuși la fapte imorale? Suntem nevoiți să dăm “mită” doar pentru a fi “băgați în seamă” (așadar, cine a spus ca băgatul în seamă costă, cu siguranță a fost un vizitator revoltat al medicilor), deși am vrea ca des-întâlnita corupție să dispară. Cel puțin, sub acest aspect, legea universală e nulă.

Ne-am obișnuit să-l privim pe celălalt ca mijloc pentru ceva și nu ca scop în sine. Oare am fost “alienați” de conștiință? Suntem biete ființe ale simțurilor, aparținem întru totul ordinii naturale, nu putem participa la lucrul în sine, nu putem schimba nimic, putem doar să ne obișnuim, să continuăm a ne dezumaniza, a ne mecaniza.

S-au schimbat multe...Ai noștri lideri sunt agramați (nu mai știu conjuga un verb), fără un gram de patriotism...dar...au facultate! Asta spune ceva despre sistemul nostru de învățământ...Sau, dacă avem într-adevăr dascăli buni ca Alexandr Petrovici din “Suflete moarte” ori medici excepționali, aceștia fie pleacă din țară, fie sunt bine ascunși, fie mass-media nu îi pune în evidență.

Privim înapoi ostentativ și cu mirare când auzim de spartanii care aruncau copiii cu deficiențe. Dar noi, nu facem la fel? Nu marginalizăm noi persoanele cu dizabilități? Îi aruncăm într-un colț al uitării, nu le acordăm nimic, dar pretindem că-i înțelegem și că problemele lor ne preocupă.

Cioran zicea că “a face morală înseamnă a impune vieții limite”. Să fie oare așa? Căci, în acest caz, aș vrea să mai fim măcar puțin limitați de ceva, orice în afară de legi prost gândite, sau mai degrabă negândite.

Nu mai avem modele pozitive. Mass-media promovează cu totul alte valori...Aș zice că e negativistă... La televizor vedem criminali, violatori, politicieni care dorm, sau care votează și pentru vecinul, vedete ce își etalează accesoriile “de firmă” în direct, care au studiat la Sorbona, dar care și-au reziliat contractul cu înțelepciunea. Formele exterioare ale vieții sociale au înăbușit, au ucis fondul uman; singurele idealuri au devenit căutarea cu orice preț a plăcerilor și respectarea strictă a normelor impuse de o “înalță societate”.

Am ajuns să-l admir pe Sisif! Cine și-a mai indurate propriul destin cu atâta demnitate? Noi...nu! Noi am zvârlit de mult timp boblovanul în prăpastie și privim amorfi finalul. Drumul nostru e un zbor frânt, căci superficialitatea ne-a distrus aripile. Noi, românii suntem mari filozofi...punem multe întrebări, dar nu ne chinuim să și răspundem.

Mandea A.

Wine & Business Club - etalonul prestigiului și al bunului gust

O seară de joi, un hotel parisian de lux, câteva zeci de membri ai Wine & Business Club adunați cu ocazia unei noi întruniri.

Acesta este unul dintre primele cluburi pentru amatorii de vinuri selecte. În prezent, Wine & Business Club reunește un număr impresionant de membri, fie ai filialelor parisiene fie ai celor din provincie. La Paris sunt patru filiale ale clubului, membrii uneia dintre ele se reunesc sistematic în saloanele vestitului Hotel Bristol, unde de-a lungul timpului au fost găzduite personalități ca Merylin Monroe, Charlie Chaplin sau Harry Truman.

Scopul acestui club este de a reuni elita lumii afacerilor și bineînțeles de a promova a vinurile franceze. O lume a luxului, biletul pentru care este averea de milioane de euro, o lume membrii căreia de obicei sunt oameni ce administrează afaceri de familie cu o vechime respectabilă, iar invitații speciali ai ultimei întâlniri ai membrilor Wine & Business Club la care am avut ocazia să particip, au fost șefii unor importante concerne internaționale.

O întrunire obișnuită a Wine & Business Club începe cu dezbateri ce vizează cele mai actuale probleme pentru Franța, dezbateri ce sunt ținute la un pahar de șampanie, după care membrii clubului au ocazia să aprecieze nobilele vinuri franceze în cadrul unei degustații. În același timp au posibilitatea de a discuta cu invitații speciali ai serii, care de obicei sunt cei mai prosperi oameni de afaceri. După dezbateri, invitații au trecut în sala pentru degustație, unde fiecare a avut ocazia să aprecieze vinurile propuse, deși, după un timp am observat că majoritatea celor prezenți nu fac diferența între un vin de Chateau de Mersault și un Puligny, iar alții păreau interesați mai mult de alune decât de vin. Totuși printre cei prezenți puteau fi observați și câțiva adevărați cunoscători care, erau în stare să vorbească despre aroma unui vin sau altul minute în șir.

Seara se încheie cu o cină pregătită de bucătari cu renume.

Am avut ocazia să fac cunoștință cu directorul companiei Chateau Mersault; un domn în vârstă, elegant, care prin comportamentul său dădea dovadă de o oarecare neliniște – desigur că participarea la un asemenea eveniment constituie o șansă enormă pentru producătorii de vinuri de a găsi noi clienți printre reprezentanții înaltei societăți franceze, însă el părea îngrijorat de ceva mult mai important – probabil criza economică mondială a atins și industria vinicolă din Franța...

Wine & Business Club – unic în lume datorită membrilor săi și a scopului constituirii, un loc unde dezbaterile pe teme importante, afacerile și vinurile selecte crează portetul bogăției și al bunului gust.

*Ilinca Babuci,
Paris, Franța*

BĂIATUL DIN DOUĂ LUMI de Silviu Guga

Astăzi, mai mult ca oricând, literatura are nevoie de cititori. De aici răspunderea față de cuvânt, ce trebuie să și-o asume la concurența cu celelalte forme de artă. De aceea, orice debut, trebuie analizat pentru a vedea dacă produsul autorului este realizat estetic.

Din acest punct de vedere, romanul lui Silviu Guga, vine să confirme, încă o dată, pilda fiului risipitor care după rătăcirii se reîntoarce acasă. Pornind de la tema arhicunoscută utilizată în romanele polițiste, a morții misterioase și dubioase a unui tânăr, autorul ne introduce într-un univers guvernat de legile hazardului și oniricului, în care viața personajului nu este altceva decât o intersecție permanentă cu oameni, uneori bizară, către un punct stabilit arbitrar de un destin implacabil și impersonal. Autorul își împletește destinul cu al eroului său, pe care, nu de puține ori îl abordează ca pe un tânăr Werther. Dorința de a afla și înțelege cum a fost posibil un astfel de final pentru un tânăr de viitor, îl determină pe scriitor să exploreze mai multe dimensiuni și în același timp să se scufunde în sine în căutarea unui răspuns. De aici și frecvențele referiri la sine ca persoană, ca realitate, ca existență. Studiind moartea tânărului cunoscut, simte nevoia nu numai de al învia prin gândurile sale dar și de a demonstra, în orice clipă, că el autorul este viu și că această calitate a sa constituie un element pe care se bazează existența chiar și livrescă a celorlalți. „Vom exista atâta timp cât vom fi în gândurile celorlalți” spunea pe vremuri un personaj romantic și pitoresc. Acest adevăr constituie pentru Silviu Guga mecanismul principal de construcție a romanului.

Încastrând mici fragmente autobiografice, descriind vise și interpretându-le, acționând în paralel cu personajele sale, romancierul reușește să ne facă să participăm la acțiunea romanului. Tehnicile folosite, clasice cât și cele moderne, ușurând lectura dându-i un ritm alert și mărinț suspansul.

Pentru un debutant, Silviu Guga se mișcă cu ușurință, stăpân pe mijloacele de construcție și realizare ale romanului, evitând ezitățile specifice. vădind maturitate.

Scrierile care vor urma validand sau nu, un scriitor așteptat de cititori și de ce nu, de el însuși...

George V. Precup

LONDON - o poveste de succes

Sunt tineri, frumoși, talentați și ambițioși. Au bătut la poarta show-bizz-ului basarabean acum aproape 8 ani când lumea îi recunoștea ca fiind Atomix. De atunci, cu răbdare și voință, multă muncă și talent, au rămas să încânte sufletele ascultătorilor. Astăzi vorbim despre London, trupa care s-a impus pe piața muzicală din Basarabia, tot ei... Sandu și Tony, cei care numără actualmente mii de fani umplând sălile de concert. S-au format împreună, s-au susținut în toate demersurile muzicale, s-au completat și par atât de hotărâți să cucerească lumea prin muzica lor.

Atomix a reînviat în London. Ce anume v-a inspirat în alegerea numelui?

În esență, Atomix a reprezentat o școală de pregătire în domeniul muzicii, pentru că eram trei membri în formație și fiecare își dezvoltă capacitățile în domeniu. Prin urmare, la vremea respectivă, am lansat un album care reunea toate stilurile apropiate de DANCE. Au venit însă timpuri grele pentru unii membri ai trupei (eu, Toni îmi făceam studiile la Academia de Arte), fapt ce a dus la dizolvarea acesteia pentru o perioadă de trei ani... Când eram în ultimul an, Alex Nistiriuc (managerul nostru) ne-a îndemnat să revenim în show-bizz. Așa s-a născut LONDON, spre fericirea noastră, cu aceiași membri. De această dată am pornit la drum cu toată experiența acumulată din vremea când ne identificam în Atomix, tot ce învățaserăm și în plus, o mulțime de idei noi inspirate din cultura engleză. Piesele le cântăm în limba engleză... Iată de ce LONDON.

Care e motto-ul trupei?

Nu ne-am gândit la un motto până acum, dar pentru moment putem spune: **LOVE IS FREE, JUST RECEIVE IT. BE THANKFULL AND HAPPY!**

Cum ați descrie muzica voastră și cărei categorii de ascultători se adresează?

Muzică de Club, cu elemente din muzica electronică, orientată spre toți ascultătorii care țin pasul cu moda. De

aceea putem spune că facem muzică ELECTRO POP DANCE.

Care este piesa preferată și de ce?

Nu putem numi o singură piesă ca fiind preferată. Toate ne plac, sunt ca niște copii pentru noi. În fond, în procesul "nașterii" am depus multă dragoste și credință pentru fiecare din ele...

Ce aduce nou acest album pe piața muzicală din Republica Moldova?

Muzică modernă, cu suflu tineresc, energie pozitivă, idei constructive, sunet de calitate, în pas cu cerințele pieței universale.

Ce mesaj urmăriți să transmiteți prin intermediul muzicii voastre?

Muzica pe care o promovăm se naște în sufletul nostru și cei care am vrea să ne susțină sunt în primul rând cei de acasă. Din păcate, la noi se ascultă mult mai multă muzică străină, iar ai noștri, unii într-adevăr talentați și dedicați, se văd nevoiți - date fiind circumstanțele societății - să se reorienteze, să facă altceva pentru a supraviețui.

Mesajul nostru este: Ascultați muzică de calitate! și aici, în Moldova sunt aceleași posibilități, oameni la fel de talentați și sârguincioși. Visele pot deveni realitate, trebuie să crezi și să rezisti. Ca să revin, în primul rând cultivăm sentimentul dragostei, fără de care nu s-ar putea

crea nimic.

Ce proiecte aveți pentru viitor?

Se preconizează realizarea unui videoclip, ale cărui filmări sperăm să se realizeze la Sibiu. Mai multe nu putem spune, ne-am dori să vă surprindem plăcut.

Ce vise are trupa London?

De a ajunge la sufletele ascultătorilor noștri.

Sunteți optimiști?

Desigur! Doar știm cu toții că tot ce se face, spre bine se face!

Cum vă mențineți în formă?

Facem repetiții regulat la studio, în plus, facem sport. Sandu este pasionat de fotbal, de tenis de masă și volei.

Cum vă înțelegeți voi de obicei – cei mai buni prieteni?

Da, în procesul creației suntem cei mai buni prieteni și aceasta se confirmă prin faptul că lucrăm de aproape 8 ani împreună, iar ascultătorii ne iubesc și ne preferă. De multe ori am fost întrebați dacă suntem un cuplu, dar această relație este pur profesională.

Ați avut, sau aveți idoli? Obişnuiați să vă tapetați pereții camerelor cu afișe?

Nu, nu avem idoli dar sunt mulți artiști a căror creație o urmărim și chiar ne inspirăm privindu-le show-rile. De pildă Michael Jackson, Rolling Stones, Madonna și mulți alții...

Ce muzică mai ascultați?

În general ascultăm muzică de club, dar mult mai constructivă este muzica clasică. Aceasta din urmă ne hrănește spiritul, ascultând-o medităm asupra evenimentelor ce se petrec în societate... Astfel apar idei pe care ținem cu tot dinadinsul să le abordăm în piesele noastre.

În afară de muzică, ce hobby mai aveți?

Sandu își pune șorțulețul de bucătărie și pe fundalul muzicii populare, pregătește mămăliguță și alte specialități tradiționale. Eu, în schimb, ador bucătăria chinezească și iubesc să citesc literatură engleză.

V-a schimbat succesul?

Categoric da. Nu atât vizual, cât spiritual. Imaginea este în permanentă schimbare și sperăm că publicul apreciază. Dar, în principiu, ne axăm pe cultivarea spiritului nostru și a publicului prin intermediul muzicii și a textelor pe care le adresăm fanilor și prietenilor noștri. Cât despre succes, este o bucurie pe care o împărtășim cu toată lumea care ne înconjoară. Orice succes, cât de mic, este o sărbătoare pentru noi. Ne plac sărbătorile și le așteptăm bine pregătiți de fiecare dată..:-)

Cum este viața voastră acum? Mai aveți timp de viața personală?

Viața noastră se derulează între repetiții, concerte și alte evenimente la care participăm cu toată inima și cu toată dragostea. Cât despre familie, ei ne iubesc, ne susțin și ne primesc acasă chiar dacă venim dimineața.

Sunteți îndrăgostiți?

Mereu, de dimineața până seara și de seara până dimineața.

Ca orice trupă care se respectă, bănuiesc că aveți o mulțime de fani. Cum le faceți față? Există un fan-club?

Există mai multe website-uri unde pot fi găsite piesele noastre și de unde pot fi chiar descărcate. Cât despre fanii noștri, ei s-au constituit într-un fan club, iar noi ținem legătura cu ei. Este o chestiune constructivă, avem în acest fel elementul la care să ne raportăm constant și imediat. Spre bucuria noastră, numărul membrilor este în permanentă creștere.

Ați avut vreodată probleme cu fanii?

Nu au existat probleme serioase. Au fost numeroase cazurile în care nu ne permiteau să părăsim scena pentru a mai cânta câteva piese.

Povestiți-ne care a fost cel mai frumos moment din cariera voastră?

Când ne-am urcat în mașina care ne transporta la finele concertului și am constatat că fanii scriseseră tot felul de lucruri pozitive, de genul: "LONDON vă iubim, sunteți cei mai buni!!! Și... cel mai plăcut moment a fost când ni s-au distribuit bureți pentru a spăla mașina.

Sunt "artiști" cărora nu le găsiți locul pe piața muzicală autohtonă?

Nu există pădure fără uscături, dar și acele uscături slujesc oamenilor. Datorită lor, copacii roditori sunt și mai înalți și mai frumoși...

Pe când un concert în România?

Finalizăm albumul în primăvară și cred că la vară mergem la frații noștri din România, sau poate mai degrabă.

Câteva cuvinte pentru cititorii revistei "Intersecții".

Îndemnăm cititorii voștri să se intereseze mai mult de cultura din Basarabia. Astfel vom apropia mai mult ambele maluri ale Prutului și ne vom cunoaște mai bine unii pe alții. Sperăm să vă placă ceea ce facem!!!

Camelia Bazarca

Fragmente despre Sabasos

Ca o fantă luminoasă s'a pus pe inima lui și, viclean,
noua singurătate respirând cu ochi pântecoși
singurătatea veche a prins coajă, a crăpat
simțind că peste încheieturi nu mai pune lumină.

Sabasos, Sabasos,
cine'ți sapă gustul din gură?

El doarme cu umerii goi peste lacrimi, unghia
se întunecă și urzică,
se visează foșnet rămas după pini retezați
făină ce curge lângă morar, într'o glorie albă,
genunchi luminoși printre ierburi uitate.

În alte lumi, ursitoarele tac,
corabia plutește curcubeele mării, soarbe ametiste.

Mătasea foșnește și ea prin somn,
singurătatea face riduri pe ape ca un pojar venit la bătrânețe
în Sabasos pune mușchi luminoși, pune puf meșter pe el,
se îngrașă, pârâie din încheieturi, ține mișcarea de toarte.

Dar polenul ei se învechește atins și el de singurătate
sâmburii nu'i mai mușcă călcâiul,
scade într'o glorie lipsită de fildeș,
chiar dacă i'a pus o lumină pe ochi cât o gramatică ascunsă,
cu care lumea altfel se vede.

Pielea lui, luminată de singurătate dospește, face coajă și ea, luminoasă
Sabasos întreg e un trup luminat.

Dar încă visează, vindecă semne...
pojar de lumină întristat află marea în cuib
punând geometrii ascunse înnoptării nebune, biruind neînțelesul,
pojar de lumină întristat
cine mușcă din el nu mai poate cădea.

Cu cine să împartă, ce este,
când ochiul viespei nu mai găsește unghiul căderii
și vindecat de trădarea cu dinții de lapte, de pulpele sclipitoare
cu care a încercuit ființa lui
viața cu cine să împartă ?

Sabasos, Sabasos...

Teama poate fi cântărită asemeni comorii?

Cartagena este departe cum ordinul nopții
timpul tot crește, răbdarea face noi riduri pe ape
aura sării pe mal și sarea pe fragmente, trezită.

Sabasos visează,

sub piele sunt eu sau altul tot mai strălucitor
peste care s'a așternut lumina pusă la îngrășat.

George V. Precup

